

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Херсонський державний університет
Кафедра філософії та соціально-гуманітарних наук

ГАЛІЧЕНКО М. В.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ»

для студентів усіх напрямів підготовки факультету культури та мистецтв
Херсонського державного університету

Херсон – 2018

Розглянуто на засіданні кафедри філософії та соціально-гуманітарних наук (протокол № 3 від 02 жовтня 2018 р.)

Схвалено науково-методичною радою ХДУ (протокол №1 від 17 жовтня 2018 р.)

Рекомендовано до видання Вченою Радою Херсонського державного університету (протокол №3 від 29 жовтня 2018 р.)

Автор:

Галіченко М. В. – кандидат філософських наук, старший викладач кафедри філософії та соціально-гуманітарних наук

Рецензенти:

Лещенко А. М. – доктор філософських наук, доцент.

Задорожня Н. О. – кандидат філософських наук, доцент.

Галіченко М. В.

Методичні вказівки і рекомендації до семінарських занять та самостійної роботи з дисципліни «Філософія». – Херсон, 2018. – 74 с.

Для студентів усіх напрямів підготовки факультету культури та мистецтв Херсонського державного університету.

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА КУРСУ.....	5
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	10
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	33
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	45
ПЕРШОДЖЕРЕЛА ДЛЯ НАПИСАННЯ ЕСЕ.....	53
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	57

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна «Філософія» (філософія, логіка, етика, естетика та релігієзнавство) посідає важливе місце у процесі підготовки бакалаврів та є важливою передумовою для формування професійних компетентностей магістрів та докторів філософії. Вивчення університетського курсу «Філософія» сприяє формуванню логічного та критичного мислення, теоретичного світогляду, засвоєнню сучасної наукової методології, виробленню власної громадянської позиції.

Розгляд історії світової та вітчизняної філософської думки дозволяє долучитись до надбань духовної культури людства, зрозуміти найважливіші етичні концепції, естетичні принципи, теорії організації суспільного життя, простежити еволюцію уявлень про навколишній світ і методи його дослідження, а також шляхи саморозвитку людини.

Вивчення основних розділів сучасної філософії дозволить інтегрувати досягнення природничих та гуманітарних наук.

Методичні рекомендації до проведення семінарських занять передбачають питання до кожної теми, які студенти мають опрацювати за допомогою базової та додаткової літератури. Питання для самоконтролю дозволяють як перевірити підготовку до теми, так і звернути увагу на найважливіші її аспекти. Для кращого засвоєння навчального матеріалу передбачено перегляд відеоматеріалів, котрі дозволяють ознайомитись з біографічними відомостями та основними ідеями видатних філософів.

Виконання завдань самостійної роботи допомагає студентові опрацювати теми, які не знайшли висвітлення під час лекційних і семінарських занять, але є важливими для засвоєння навчальної дисципліни. Для цього студентам пропонується підготувати невеликі за обсягом конспекти тез за орієнтованими планами, переглянути відеоматеріали, а також прочитати фрагменти першоджерел та відповісти на питання стосовно їх змісту. Окрім того студентам потрібно відповісти на тестові запитання обравши одну правильну відповідь із запропонованих. Це дозволить перевірити знання фактологічного матеріалу навчального курсу.

З метою формування критичного мислення студентам пропонується під час виконання самостійної роботи обрати філософський текст та проаналізувати його у вигляді есе.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА КУРСУ

I. ПРЕДМЕТ ФІЛОСОФІЇ. СВІТОВИЙ ФІЛОСОФСЬКИЙ ПРОЦЕС

1. Предмет філософії

Історичні типи світогляду (міфологія, релігія, філософія). Філософія як світогляд. Філософія і наука. Основні теми філософствування. Основні розділи і напрями філософії. Функції філософії.

2. Філософія Стародавнього Сходу

Давньоіндійська філософія. Упанішади. Ортодоксальні школи: веданта, міманса, санх'я, вайшешика, йога, нья. Неортодоксальні школи: джайнізм, буддизм, чарвака.

Давньокитайська філософія: школа інь та ян, конфуціанство, даосизм, моїзм, легізм, школа імен. Внесок давньоіндійської та давньокитайської філософії у формування європейської філософської свідомості.

3. Філософія Стародавньої Греції

Рання давньогрецька філософія. Мілетська школа (Фалес, Анаксимандр, Анаксимен). Геракліт Ефеський. Піфагор та піфагорійці. Елейська школа (Парменід, Зенон Елейський). Емпедокл. Анаксагор. Давньогрецькі атомісти (Левкіпп та Демокріт).

Давньогрецька філософія класичного періоду: софісти (Протагор, Горгій), Сократ та сократичні школи (кініки, кіренаїки, мегарська, елідо-еритрейська). Платон. Арістотель.

Філософія елліністичного періоду: епікуреїзм (Епікур, Тіт Лукрецій Кар), стоїцизм (Сенека, Марк Аврелій, Епіктет), скептицизм (Піррон, Тімон), неоплатонізм (Плотін, Порфірій, Ямвліх, Прокл), неопіфагореїзм (Аполлоній Тіанський, Нуменій). Внесок античної філософії у становлення світової філософської думки.

4. Філософія доби Середньовіччя та Відродження

Загальна характеристика та основні принципи філософії Середньовіччя. Проблема періодизації середньовічної філософії. Західна і східна апологетика. Климент Олександрійський. Оріген. Тертуліан. Христологічні суперечки.

Есхатологія. Патристика. Аврелій Августин. Іконоборство та ісіхазм. Схоластика (Боецій, Іоан Скотт Еріугена, П'єр Абеляр, Ансельм Кентерберійський, Фома Аквінський, Вільям Оккам). Номіналізм та реалізм. Значення номіналізму для розвитку європейської науки. Філософія томізму.

Загальна характеристика філософської думки доби Відродження. Гуманістичні ідеї (Ф. Петрарка, Данте, Лоренцо Валла). Натурфілософія (Леонардо да Вінчі, Г. Галілей, М. Монтень). Ренесансний неоплатонізм (М. Фічіно, М. Кузанський). Пантеїзм Дж. Бруно. Соціально-філософські погляди Н. Макіавеллі, Т. Мора, Т. Кампанелли.

5. Філософія Нового часу

Передумови формування філософії Нового часу. Проблема методу. Емпіризм та раціоналізм. Ф. Бекон, Р. Декарт, Т. Гоббс, Б. Паскаль, Б. Спіноза, Дж. Локк, Г. Лейбніц, Д. Юм, Дж. Берклі. Механістичний характер філософії Нового часу.

Загальна характеристика філософської думки доби Просвітництва. Філософія французького Просвітництва (Ж. Ж. Руссо, Д. Дідро, Вольтер, Ш. Л. Монтеск'є, П. Гольбах, Ж. Ламетрі, Е. Кондільяк, К. Гельвецій). Німецьке Просвітництво як передумова становлення німецької класичної філософії. Американське Просвітництво та його вплив на розвиток світової політичної думки.

6. Класична німецька філософія

I. Кант – родоначальник класичної німецької філософії (гносеологія, етика, естетика). Науковчення Й. Г. Фіхте та проблема людського «Я». Філософія Г. В. Ф. Гегеля (діалектика, абсолютний ідеалізм, панлогізм). Філософія Ф. В. Й. Шеллінга: від філософії природи до філософії релігії. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха. Марксизм як спроба переосмислення німецької класичної філософії. Значення класичної німецької філософії для розвитку світової філософії.

7. Некласична філософія ХІХ століття

Загальна характеристика та основні принципи неklasичної філософії. Розвиток ірраціоналізму. А. Шопенгауер («Воля як світ та уявлення», естетика, етика, релігія). Ф. Ніцше («воля до влади», «надлюдина», «переоцінка цінностей», «вічне повернення»). А. Бергсон (творча еволюція). С. К'єркегор як

засновник філософії екзистенціалізму (стадії розвитку людини, «відчай», «гріх», «віра», «абсурд»).

8. Сучасна світова філософська думка.

Позитивізм та його стадії (перший позитивізм, емпіріокритицизм, неопозитивізм, постпозитивізм). Екзистенціалізм (німецький, французький, іспанський, італійський). Релігійна філософія: неотомізм (Е. Жільсон, Ж. Марітен, Іоанн Павло II, Ю. Бохенський), християнський еволюціонізм (Тейяр де Шарден), персоналізм (М. Бердяєв, Е. Муньє), протестантська філософія, православна філософія. Психоаналіз (З. Фрейд). Неофрейдизм (К. Юнг, А. Адлер, Е. Фромм). Філософська антропологія (М. Шелер). Феноменологія (Е. Гуссерль). Герменевтика (П. Рікер). Структуралізм та постструктуралізм (К. Леві-Строс, Р. Барт). Неокантіанство (Марбурзька та Баденська школи). Філософія постмодерну (Ж. Дерріда, М. Фуко, Ж. Делез, Ж. Бодрійяр, Ф. Гваттарі), Франкфуртська школа.

9. Українська філософія

Особливості української філософської традиції. Філософська думка Київської Русі. Український ренесансний гуманізм. Острозький культурно-освітній центр. Українські полемісти. Філософія Києво-Могилянської академії (Ф. Прокопович). Г. Сковорода. Академічна філософія XIX ст. Київська релігійно-філософська школа (П. Юркевич). Філософія української діаспори (Д. Чижевський, В. Липинський, Д. Донцов, В. Петров). Українська філософія XX ст. (В. Вернадський, І. Франко, В. Юринець). Київська школа філософів (П. Копнін, В. Шинкарук, М. Попович, С. Кримський, І. Бичко, В. Табачківський).

II. ОСНОВНІ РОЗДІЛИ ТА ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ

1. Філософська онтологія

Основні онтологічні категорії: існування, буття, світ, субстанція. Основні форми буття. Людське буття. Світ «повсякденності» – світ людського існування. Матерія як філософська категорія. Сучасні філософські та наукові підходи до матерії.

Матерія і рух. Рух і спокій. Рух і розвиток. Форми руху матерії. Принципи класифікації форм руху матерії. Простір і час як форми буття. Поняття соціального простору і часу.

2. Феноменологія

Сучасні філософські та наукові підходи до розуміння свідомості. Природничі засади свідомості. Соціальні аспекти свідомості. Функції свідомості. Структура свідомості та її рівні. Самосвідомість та її функції.

Проблема ідеального. Мислення і мова. Суспільна свідомість та її форми.

3. Теорія пізнання

Проблема пізнання в історії філософії («песимістичні», натуралістичні, трансцендентальні, праксеологічні, платонічні, імманентистські теорії пізнання). Пізнання і практика. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Чуттєвий і раціональний рівні пізнання. Емпіричний і раціональний рівні наукового пізнання. Логіка наукового пізнання. Етапи наукового пізнання (факт, проблема, наукова ідея, гіпотеза, теорія). Методи наукового пізнання. Основні теорії істини. Критерії істини. Істина абсолютна та відносна. Конкретність істини. Істина об'єктивна та суб'єктивна.

4. Логіка. Предмет логіки

Поняття як форма мислення. Зміст та обсяг поняття. Види понять. Операції з поняттями. Судження як форма мислення. Види суджень. Умовивід як форма мислення. Основні закони логіки. Класична логіка. Некласична логіка. Сучасна логіка.

5. Філософська антропологія

Проблема людини в історії філософії. Філософські аспекти антропосоціогенезу. Людина як космічна істота. Біологічне та соціальне в людині. Критика біологізаторських та соціологізаторських підходів до людини. Сенс життя. Проблема життя, смерті та безсмертя. Філософія особистості. Свобода особистості.

6. Соціальна філософія

Основні підходи до розуміння суспільства в історії філософії. Сучасні філософські концепції суспільства. Суспільство і природа. Основні сфери життєдіяльності суспільства. Суспільство як система соціальних відносин. Історичні типи спільності людей. Глобальні проблеми людства. Стратегія майбутнього.

7. Філософія культури

Поняття «культура» в історії філософії. Основні підходи до розуміння феномену культури. Проблема культурного прогресу. Типологія культур. Проблема культурного діалогу. Поняття «цивілізація». Співвідношення культури та цивілізації. Перспективи цивілізаційного розвитку («Зіткнення цивілізацій» С. Гантінгтон, «Кінець історії» Ф.Фукуяма).

8. Філософія науки та техніки

Основні етапи розвитку філософії науки. Наука як соціальний інститут. Етика науки. Філософія техніки. Значення розвитку техніки для сучасної цивілізації. Науково-технічний прогрес: здобутки та загрози. Вплив комп'ютеризації та роботизації на політичний, економічний та соціальний устрій світу.

9. Аксиологія

Цінності як визначальні характеристики людського буття. Основні сучасні аксіологічні теорії. Структура цінностей. Базові цінності. Ціннісні орієнтації. Проблема ідеалу.

10. Релігієзнавство

Релігієзнавство як сфера гуманітарного знання. Основні розділи сучасного релігієзнавства. Методологічні принципи академічного релігієзнавства. Сутність релігії. Філософські концепції природи релігії. Структура релігії. Суспільні функції релігії. Класифікація релігій. Історична генеза релігії

(первісні вірування, ранні та пізньонаціональні релігії). Світові релігії. Новітні релігійні течії і рухи. Екуменізм. Релігії в Україні.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Під час проведення семінарських занять розглядаються найбільш змістовні та проблемні питання курсу «Філософія».

Семінарські заняття пропонується проводити використовуючи такі форми як доповідь та її обговорення, дискусія, диспут, письмове опитування у вигляді проблемних питань і тестів.

Рекомендована література містить сучасні теоретичні джерела, опубліковані або розміщені на електронних носіях.

Семінарське заняття № 1.

Предмет філософії

Мета: охарактеризувати історичні типи світогляду, встановити спільне та відмінне між наукою та філософією, окреслити основний зміст розділів філософії, виокремити основні напрями філософії та її функцій.

Ключові слова: світогляд, міф, релігія, філософія, наука, матеріалізм, ідеалізм, дуалізм, плюралізм, діалектика, метафізика.

1. Світогляд. Історичні типи світогляду.
2. Філософія як світогляд.
3. Філософія і наука.
4. Основні розділи і напрями у філософії.
5. Функції філософії.

Питання для самоконтролю:

- 1) Яку роль в житті людини відіграє світогляд?
- 2) Які типи та види світогляду існують?
- 3) Порівняйте міфологію та релігію як типи світогляду.
- 4) Чому міф немає часового виміру?
- 5) У чому полягає різниця між міфологією та філософією?
- 6) Що спільного та відмінного у релігії та філософії?

- 7) У чому полягає специфіка філософії як типу світогляду?
- 8) Що спільного і відмінного у філософії та науки?
- 9) Чи можна вважати філософію наукою?
- 10) Поясніть терміни «онтологія» та «метафізика». Чи є вони тотожними?
- 11) Поясніть терміни «гносеологія» та «епістемологія». Чи є вони тотожними?
- 12) Перелічить основні розділи філософії.
- 13) Яка наука вивчає закони та форми правильного мислення?
- 14) Поясніть специфіку етики та естетики як самостійних філософських дисциплін.
- 15) Назвіть основні функції філософії.

Література:

1. Гришанов И. В. Философия : Учеб. пособие / И. В. Гришанов. – Херсон : Айлант, 2008. – 264 с.
2. Губар О. М. Філософія : інтерактивний курс лекцій : Навч. посіб. / О. М. Губар. – К. : Центр навч. літератури, 2007. – 416 с.
3. Історія філософії в термінах : навч. посіб / А. І. Абдула, Н. П. Козаченко, О. П. Панафідіна. – Кривий Ріг : Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет», 2013. – 175 с.
4. Кремень В. Г. Філософія : мислителі, ідеї, концепції: Підручник / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. – К. : Книга, 2005. – 528 с.
5. Киричок О. Б. Філософія : Підручник / О. Б. Киричок. – Полтава : ПДАА, 2010. – 381 с.
6. Кривуля О. М. Філософія : Навч. посіб. / О. М. Кривуля. – Харків : ХНУ ім. В. М. Каразіна, 2010. – 592 с.
7. Петрушенко В. Л. Філософія : Курс лекцій : Навч. посіб. / В. Л. Петрушенко. – Львів, 2005. – 506 с.
8. Подольська Є. А. Філософія. Підручник / Є. А. Подольська. – К. : Фірма «Інкос», Центр навч. літератури, 2006. – 704 с.
9. Філософія : Навч. посіб. / за ред. І. Ф. Надольного. – К. : Вікар, 2006. – 455 с.
10. Філософія : Підручник / О. П. Сидоренко, С. С. Корольок, М. С. Філяпін та ін. ; за ред. О. П. Сидоренко. – К. : Знання, 2010. – 414 с.

Семінарське заняття № 2

Тема: Філософія Стародавньої Греції

Мета: охарактеризувати основні ідеї давньогрецької філософії досократичного та класичного періодів.

Ключові слова: архе, атомізм, гілозоїзм, діалектика, логос, майєвтика, метафізика, нус, політія.

1. Досократична філософія:
 - Мілетська школа;
 - Піфагорійська школа;
 - Геракліт Ефеський;
 - Елейська школа;
 - Атомісти.
2. Давньогрецька філософія класичного періоду:
 - Софісти;
 - Сократ;
 - Платон;
 - Аристотель.

Питання для самоконтролю:

- 1) Які проблеми намагалася досягнути досократична філософія?
- 2) Що таке «архе»?
- 3) Чому Фалес вважав першопочатком світу воду?
- 4) Як розуміє Анаксимандр «апейрон»?
- 5) Чому Анаксимен вважав першопочатком повітря?
- 6) Порівняйте онтологічні ідеї Геракліта та Парменіда.
- 7) Що означає вислів Геракліта «Все тече усе змінюється»?
- 8) Яке значення мають апорії Зенона для розвитку давньогрецької філософії?
- 9) Яким чином софісти вплинули на зміну філософської проблематики?
- 10) Які твори належать Сократу?
- 11) Що таке майєвтика Сократа?

- 12) Яким чином пов'язані у Сократа етика та гносеологія?
- 13) Що означає вислів Сократа «Я знаю, що я нічого не знаю, але інші не знають і цього»?
- 14) Охарактеризуйте основні онтологічні та гносеологічні ідеї Платона.
- 15) Поясніть «Образ печери» у Платона.
- 16) Як розуміє Платон добро та зло?
- 17) Який вид мистецтва Платон вважає найкращим, а який – найгіршим?
- 18) Які форми держави виділяє Платон?
- 19) Порівняйте проект ідеальної держави Платона та Аристотеля?
- 20) Засновником яких наук вважається Аристотель?
- 21) Які причини існування речей виділяє Аристотель?
- 22) Що таке «телеологія»?
- 23) Що таке «метафізика»?
- 24) Як Аристотель пояснює рух?
- 25) Поясніть етику Аристотеля.
- 26) Що таке «мімезис» та «катарсис»?
- 27) Які закони логіки сформулював Аристотель?
- 28) Що таке «політія»?
- 29) Які форми державного правління виділяє Аристотель?
- 30) Чому Аристотель виправдовує рабство?

Література:

1. Античная философия : Энциклопедический словарь. – М. : Прогресс-Традиция, 2008. – 896 с.
2. Асмус В. Ф. Античная философия / В. Ф. Асмус. – М. : Высш. шк., 2005. – 408 с.
3. Гришанов И. В. Философия : Учеб. пособие / И. В. Гришанов. – Херсон : Айлант, 2008. – 264 с.
4. История философии : Учебник для вузов / под ред. В. В. Васильева, А. А. Кротова, Д. В. Бугая. – М. : Академический проект, 2005. – 680 с.
5. Історія філософії : Підручник / за ред. В. І. Ярошовця. – К. : Вид. ПАРАПАН, 2002. – 774 с.
6. Кремень В. Г. Філософія : мислителі, ідеї, концепції: Підручник / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. – К. : Книга, 2005. – 528 с.

7. Петрушенко В. Л. Філософія : Курс лекцій : Навч. посіб. / В. Л. Петрушенко. – Львів, 2005. – 506 с.
8. Рассел Б. Історія західної філософії / Б. Рассел. – К. : Основи, 1995. – 759 с.
9. Філософія : Навч. посіб. / за ред. І. Ф. Надольного. – К. : Вікар, 2006. – 455 с.
10. Чанышев А. Н. Философия Древнего мира (история философии) / А. Н. Чанышев. – М. : Высш. шк., 1999. – 703 с.

Додатково під час підготовки до семінарського заняття можна використати фільми з циклу «Великі філософи»: «Геракліт та Парменід», «Платон», «Аристотель».

Семінарське заняття № 3

Тема: Філософія Середньовіччя та Відродження

Мета: розглянути основні принципи та етапи розвитку середньовічної філософії, основні риси філософії доби Відродження.

Ключові слова: апологетика, гуманізм, есхатологія, креаціонізм, натурфілософія, неоплатонізм, номіналізм, патристика, провіденціалізм, реалізм, схоластика, теоцентризм

1. Основні принципи філософії Середньовіччя.
2. Основні етапи розвитку середньовічної філософії:
 - Апологетика;
 - Патристика (Августин Блаженний);
 - Схоластика (П. Абеляр, Ф. Аквінський, У. Оккам).
3. Основні особливості філософії доби Відродження. Гуманізм Відродження.
4. Натурфілософія доби Відродження.
5. Ренесансний неоплатонізм (М. Фічіно, М. Кузанський). Пантеїзм Дж. Бруно.
6. Соціально-політична філософія (Н. Макіавеллі, Т. Мор, Т. Кампанелла).

Питання для самоконтролю:

- 1) Порівняйте античну та середньовічну філософську традицію.
- 2) Яку роль відіграло християнство у становленні філософії Середньовіччя та Відродження?
- 3) Поясніть теоцентризм середньовічної філософії.
- 4) Що таке «креаціонізм»? Як він впливав на формування світогляду людей періоду Середньовіччя?
- 5) У чому полягає проблема «теодицеї»?
- 6) Що таке «есхатологія»?
- 7) Поясніть зміст та наслідки христологічних суперечок.
- 8) Як розуміє зло Августин?
- 9) Охарактеризуйте філософії історії Августина?
- 10) Поясніть ідею Августина про «град Божий». Які наслідки вона спричинила?
- 11) Як розуміє проблему часу Августин? Чому вона отримує психічний вимір?
- 12) Поясніть онтологічну модель Іоана Скотта Еріугени?
- 13) Поясніть проблему універсалій.
- 14) Який внесок у розвиток науки здійснив номіналізм?
- 15) Охарактеризуйте основні принципи філософії томізму.
- 16) Назвіть 5 доказів буття Бога за Фомаю Аквінським.
- 17) Що таке «брита Оккама»?
- 18) Поясніть що таке «гуманізм»? Які його основні принципи?
- 19) Порівняйте неоплатонізм античності та ренесансний неоплатонізм.
- 20) Поясніть вислів Н. Макіавеллі: «Мета виправдовує засоби». Які небезпеки він містить?
- 21) У чому полягає утопізм соціально-політичних поглядів Т. Мора та Т. Кампанелли? Чи можливо встановити у суспільстві рівність та справедливість?

Література:

1. Гришанов И. В. Философия : Учеб. пособие / И. В. Гришанов. – Херсон : Айлант, 2008. – 264 с.
2. Гусев В. И. История западноевропейской философии XV – XVII ст. / В. И. Гусев. – К. : Либідь, 2000. – 368 с.

3. Губар О. М. Філософія : інтерактивний курс лекцій : Навч. посіб. / О. М. Губар. – К. : Центр навч. літератури, 2007. – 416 с.
4. Історія філософії в термінах : навч. посіб / А. І. Абдула, Н. П. Козаченко, О. П. Панафідіна. – Кривий Ріг : Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет», 2013. – 175 с.
5. Кремень В. Г. Філософія : мислителі, ідеї, концепції: Підручник / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. – К. : Книга, 2005. – 528 с.
6. Киричок О. Б. Філософія : Підручник / О. Б. Киричок. – Полтава : ПДАА, 2010. – 381 с.
7. Космос и душа. Учения о Вселенной и человеке в античности и средние века. / Общ. ред. П. П. Гайденко, В. В. Петров. – М.: Прогресс-Традиция, 2005. – 880 с.
8. Кривуля О. М. Філософія : Навч. посіб. / О. М. Кривуля. – Харків : ХНУ ім. В. М. Каразіна, 2010. – 592 с.
9. Пашук А. І Нариси з історії філософії середніх віків : Підручник / А. І. Пашук. – К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2007. – 712 с.
10. Петрушенко В. Л. Філософія : Курс лекцій : Навч. посіб. / В. Л. Петрушенко. – Львів, 2005. – 506 с.
11. Подольська Є. А. Філософія. Підручник / Є. А. Подольська. – К. : Фірма «Інкос», Центр навч. літератури, 2006. – 704 с.
12. Філософія : Навч. посіб. / за ред. І. Ф. Надольного. – К. : Вікар, 2006. – 455 с.
13. Філософія : Підручник / О. П. Сидоренко, С. С. Королюк, М. С. Філяпін та ін. ; за ред. О. П. Сидоренко. – К. : Знання, 2010. – 414 с.
14. Философия природы в античности и средние века. / Общ. ред. П. П. Гайденко, В. В. Петров. – М.: Прогресс-Традиция, 2000. – 608 с.

Додатково під час підготовки до семінарського заняття можна використати фільми з циклу «Великі філософи»: «Фома Аквінський», «Уільям Оккам».

Семінарське заняття № 4.

Тема: Класична німецька філософія

Мета: розглянути основні проблеми та досягнення класичної німецької філософії, виявити значення класичної німецької філософії для подальшого розвитку світової філософії та культури.

Ключові слова: антиномія, діалектика, ідеалізм, категоричний імператив, кількість, матеріалізм, науковчення, панлогізм, «річ у собі», свобода, тотожність, якість, «Я» і «не-Я».

1. Філософія І. Канта.
2. Філософія Й. Фіхте (науковчення).
3. Філософія Г. Гегеля (абсолютний ідеалізм, діалектика).
3. Філософія Ф. Шеллінга.
4. Філософія Л. Фейєрбаха (антропологічний матеріалізм).

Питання для самоконтролю:

- 1) У чому полягає сутність «коперніканського перевороту» здійсненого І. Кантом у філософії?
- 2) Поясніть проблему антиномій у І. Канта.
- 3) Які проблеми порушує І. Кант у «Критиці чистого розуму»?
- 4) Що таке «річ у собі»? Чому її не можливо пізнати?
- 5) У чому полягає різниця між апіорним та апостеріорним знанням?
- 6) Поясніть категоричний імператив І. Канта?
- 7) Які категорії дозволяють упорядковувати наші знання?
- 8) Як І. Кант пропонує вирішити проблему війни та миру?
- 9) Чому німецька класична філософія утверджує ідеал вільної та діяльнійності особистості?
- 10) Як розуміє Й. Фіхте «науковчення»?
- 11) Поясніть вчення про «Я» у філософії Й. Фіхте?
- 12) Чому Й. Фіхте відкидає проблему «речі у собі»?
- 13) Порівняйте етичні погляди І. Канта та Й. Фіхте? Чиї ідеї є утопічними та чому?
- 14) Який внесок зробив Гегель у розробку діалектичної методології?
- 15) Назвіть закони діалектики та поясніть їх.
- 16) Як розуміє Гегель «Абсолютний Дух»?
- 17) У чому полягає панлогізм Гегеля?
- 18) Який внесок зробив Гегель у філософію історії?
- 19) Охарактеризуйте філософію природи Ф. Шеллінга.
- 20) Як розуміє релігію Ф. Шеллінг?
- 21) Чому Л. Фейєрбах заперечує християнство?
- 22) На чому ґрунтується антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха?

- 23) Як Л. Фейєрбах розуміє проблему смерті?
- 24) Який вплив мала німецька класична філософія на розвиток світової філософської думки?
- 25) Чи можна вважати марксизм завершальним етапом класичної німецької філософії?

Література:

1. Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. Т. 4. От романтизма до наших дней / Антисери Д., Реале Дж. – СПб.: ТОО ТК «Петрополис», 1997. – 880 с.
2. Гришанов И. В. Философия : Учеб. пособие / И. В. Гришанов. – Херсон : Айлант, 2008. – 264 с.
3. История философии : Учебник для вузов / под ред. В. В. Васильева, А. А. Кротова, Д. В. Бугая. – М. : Академический проект, 2005. – 680 с.
4. История философии : Энциклопедия / [Составит. и гл. научн. ред. А. А. Грицанов]. – Мн. : Интерпрессервис; Книжный Дом, 2002. – 1376 с.
5. Історія філософії : Підручник / за ред. В. І. Ярошовця. – К. : Вид. ПАРАПАН, 2002. – 774 с.
6. Кремень В. Г. Філософія : мислителі, ідеї, концепції: Підручник / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. – К. : Книга, 2005. – 528 с.
7. Петрушенко В. Л. Філософія : Курс лекцій : Навч. посіб. / В. Л. Петрушенко. – Львів, 2005. – 506 с.
8. Рассел Б. Історія західної філософії / Б. Рассел. – К. : Основи, 1995. – 759 с.
9. Скирбекк Г. История философии : Учеб. пособие / Г. Скирбекк, Н. Гилье. – М. : Гуман. Изд. Центр ВЛАДОС, 2003. – 800 с.
10. Філософія : Навч. посіб. / за ред. І. Ф. Надольного. – К. : Вікар, 2006. – 455 с.

Додатково під час підготовки до семінарського заняття можна використати фільми з циклу «Великі філософи»: «Георг Вільгельм Фрідріх Гегель», «І. Кант».

Семінарське заняття № 5.
Тема: Ірраціоналізм. «Філософія життя»

Мета: дослідити значення ірраціоналізму для становлення сучасної філософії, окреслити основні риси «філософії життя».

Ключові слова: «воля до влади», волюнтаризм, інтуїція, ірраціоналізм, «надлюдина», песимізм, «світ як уявлення», «світ як воля», «філософія життя»

1. Джерела та основні етапи розвитку ірраціоналізму в філософії.
2. Філософія А. Шопенгауера.
3. Філософія Ф. Ніцше.
4. Філософія А. Бергсона.

Питання для самоконтролю:

- 1) Чому А. Шопенгауера вважають засновником сучасної неklasичної філософії?
- 2) Яка різниця між світом як волею та світом як уявленням?
- 3) Як А. Шопенгауер тлумачить поняття «песимізм»?
- 4) Чому щастя за Шопенгауером є недосяжним? Які складові щастя на його думку?
- 5) Яким є етичний ідеал А. Шопенгауера?
- 6) Чому А. Шопенгауер критикує самогубство?
- 7) Який вид мистецтва, на думку А. Шопенгауера, є найкращим?
- 8) Що означає афоризм Ф. Ніцше «Бог помер»?
- 9) Чому А. Шопенгауера та Ф. Ніцше звертаються до східних релігій (буддизму та зороастризму)?
- 10) Що має на увазі Ф. Ніцше під переоцінкою цінностей?
- 11) Поясніть сутність поняття «надлюдина» в тлумаченні Ф. Ніцше.
- 12) Що таке «вічне повернення»?
- 13) Що таке творча еволюція А. Бергсона?
- 14) Чому, на думку А. Бергсона, комахи розумніші за людей?
- 15) На яких принципах побудована «філософія життя»?

Література:

1. Блауберг И. И. Анри Бергсон / И. И. Блауберг. – М. : Прогресс-Традиция, 2003. – 672 с.
2. Гришанов И. В. Философия : Учеб. пособие / И. В. Гришанов. – Херсон : Айлант, 2008. – 264 с.
3. Губар О. М. Філософія : інтерактивний курс лекцій : Навч. посіб. / О. М. Губар. – К. : Центр навч. літератури, 2007. – 416 с.
4. Зотов А. Ф. Современная западная философия: Учебник / А. Ф. Зотов. – М. : Высш. шк., 2005. – 781 с.
5. Історія філософії в термінах : навч. посіб / А. І. Абдула, Н. П. Козаченко, О. П. Панафідіна. – Кривий Ріг : Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет», 2013. – 175 с.
6. Кремень В. Г. Філософія : мислителі, ідеї, концепції: Підручник / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. – К. : Книга, 2005. – 528 с.
7. Киричок О. Б. Філософія : Підручник / О. Б. Киричок. – Полтава : ПДАА, 2010. – 381 с.
8. Коплстон Ф. История философии. XX век / Ф. Коплстон. – М. : ЗАО Центрполиграф, 2002. – 269 с.
9. Кривуля О. М. Філософія : Навч. посіб. / О. М. Кривуля. – Харків : ХНУ ім. В. М. Каразіна, 2010. – 592 с.
10. Мочкин А. Н Фридрих Ницше (интеллектуальная биография) / А. Н. Мочкин. – М. : ИФРАН, 2005. – 246 с.
11. Петрушенко В. Л. Філософія : Курс лекцій : Навч. посіб. / В. Л. Петрушенко. – Львів, 2005. – 506 с.
12. Подольська Є. А. Філософія. Підручник / Є. А. Подольська. – К. : Фірма «Інкос», Центр навч. літератури, 2006. – 704 с.
13. Современная западная философия. Энциклопедический словарь / под ред. О. Хеффе, В. С. Малахова, В. П. Филатова при участии Т. А. Дмитриева. Ин-т философии. – М. : Культурная революция, 2009. – 392 с.
14. Філософія : Навч. посіб. / за ред. І. Ф. Надольного. – К. : Вікар, 2006. – 455 с.

Додатково під час підготовки до семінарського заняття можна використати фільм з циклу «Великі філософи»: «Фрідріх Ніцше».

Семінарське заняття № 6.

Тема: Екзистенціалізм

Мета: дослідити витоки екзистенціалізму, порівняти проблематику та стилістику німецького та французького екзистенціалізму; окреслити їх вплив на сучасну культуру.

Ключові слова: абсурд, бунт, буття людини, «буття-в-світі», віра, гріх, гуманізм, екзистенція, свобода.

1. Передумови та причини становлення екзистенціалізму. С. К'єркегор.
2. Німецький екзистенціалізм.
3. Французький екзистенціалізм.

Питання для самоконтролю:

- 1) Як розуміє «екзистенцію» С. К'єркегор?
- 2) Які стадії у розвитку людини виділяє С. К'єркегор?
- 3) Ким є лицар віри за С. К'єркегором?
- 4) Як розуміє проблему часу і простору М. Гайдеггер?
- 5) Чому онтологія М. Гайдеггера є феноменологічною?
- 6) Поясніть ідею «вісі часу» К. Ясперса?
- 7) Що таке «абсурд» у А. Камю? Чому його подоланням є лише бунт?
- 8) Як ставиться А. Камю до проблеми самогубства?
- 9) Чи завжди людина має свободу вибору?
- 10) Чи позбавляє народження дітей свободи батьків?
- 11) Порівняйте етичні погляди А. Камю та Ж.-П. Сартра.
- 12) Яким є внесок філософії екзистенціалізму у світову культуру?

Література:

1. Гришанов И. В. Философия : Учеб. пособие / И. В. Гришанов. – Херсон : Айлант, 2008. – 264 с.
2. Зотов А. Ф. Современная западная философия: Учебник / А. Ф. Зотов. – М. : Высш. шк., 2005. – 781 с.

3. Історія філософії в термінах : навч. посіб / А. І. Абдула, Н. П. Козаченко, О. П. Панафідіна. – Кривий Ріг : Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет», 2013. – 175 с.

4. Коплстон Ф. История философии. XX век / Ф. Коплстон. – М. : ЗАО Центрполиграф, 2002. – 269 с.

5. Петрушенко В. Л. Філософія : Курс лекцій : Навч. посіб. / В. Л. Петрушенко. – Львів, 2005. – 506 с.

6. Подольська Є. А. Філософія. Підручник / Є. А. Подольська. – К. : Фірма «Інкос», Центр навч. літератури, 2006. – 704 с.

7. Современная западная философия. Энциклопедический словарь / под ред. О. Хеффе, В. С. Малахова, В. П. Филатова при участии Т. А. Дмитриева. Ин-т философии. – М. : Культурная революция, 2009. – 392 с.

8. Філософія : Навч. посіб. / за ред. І. Ф. Надольного. – К. : Вікар, 2006. – 455 с.

Додатково під час підготовки до семінарського заняття можна використати фільм з циклу «Великі філософи»: «Жан-Поль Сартр». Окрім того можна переглянути відеолекції «Екзистенційна філософія і Блез Паскаль» та «Екзистенційна філософія і Сьорен К'єркегор», «Екзистенційна філософія і Карл Ясперс», «Екзистенційна філософія і Мартін Гайдеггер».

Семінарське заняття 7.

Тема: Філософська онтологія

Мета: розглянути основні онтологічні категорії, охарактеризувати категорію «буття», виявити філософський зміст категорій «матерія», «рух», «простір», «час».

Ключові слова: буття, існування, матерія, простір, розвиток, рух, світ, субстанція, час.

1. Основні онтологічні категорії.
2. Основні форми буття.
3. Буття людини.
4. Матерія як філософська категорія.
5. Рух, простір і час.

Питання для самоконтролю:

- 1) Що таке «онтологія»?
- 2) Що таке «метафізика»?
- 3) Поясніть таку онтологічну категорію як «існування».
- 4) Поясніть таку онтологічну категорію як «світ».
- 5) Поясніть таку онтологічну категорію як «буття».
- 6) Перелічте основні форми буття.
- 7) У чому полягає особливість людського буття?
- 8) Що таке «друга природа»?
- 9) Що таке «суб'єктивно ідеальне»?
- 10) Наведіть приклади об'єктивно ідеального буття.
- 11) Поясніть процеси опредметнення та розпредметнення.
- 12) Що таке «субстанція»?
- 13) Що таке «матерія»?
- 14) Що таке «рух»?
- 15) Що таке «простір»?
- 16) Що таке «час»?
- 17) Охарактеризуйте сучасні наукові підходи до матерії та її будови.
- 18) У чому специфіка соціального простору і соціального часу?
- 19) Що є абсолютним рух чи спокій?

Література:

1. Гайденко П. П. Прорыв к трансцендентному: Новая онтология XX века / П. П. Гайденко. – М.: Республика, 1997. – 495 с.
2. Гришанов И. В. Философия : Учеб. пособие / И. В. Гришанов. – Херсон : Айлант, 2008. – 264 с.
3. Губар О. М. Філософія : інтерактивний курс лекцій : Навч. посіб. / О. М. Губар. – К. : Центр навч. літератури, 2007. – 416 с.
4. Доброхотов А. Л. Категория бытия в классической западноевропейской философии / А. Л. Доброхотов. – М.: Изд-во МГУ, 1986. – 248 с.
5. Киричок О. Б. Філософія : Підручник / О. Б. Киричок. – Полтава : ПДАА, 2010. – 381 с.
6. Кривуля О. М. Філософія : Навч. посіб. / О. М. Кривуля. – Харків : ХНУ ім. В. М. Каразіна, 2010. – 592 с.
7. Петрушенко В. Л. Філософія : Курс лекцій : Навч. посіб. / В. Л. Петрушенко. – Львів, 2005. – 506 с.

8. Подольська Є. А. Філософія. Підручник / Є. А. Подольська. – К. : Фірма «Інкос», Центр навч. літератури, 2006. – 704 с.
9. Спиркин А. Г. Философия : Учебник / А. Г. Спиркин. – М. : Гардарики, 2002. – 736 с.
10. Філософія : Навч. посіб. / за ред. І. Ф. Надольного. – К. : Вікар, 2006. – 455 с.
11. Філософія : Підручник / О. П. Сидоренко, С. С. Королюк, М. С. Філяпін та ін. ; за ред. О. П. Сидоренко. – К. : Знання, 2010. – 414 с.
12. Черняков А. Г. Онтология времени. Бытие и время в философии Аристотеля, Гуссерля и Хайдеггера / А. Г. Черняков. – СПб.: Высшая религиозно-философская школа, 2001. – 460 с.

Семінарське заняття 8.

Тема: Теорія пізнання

Мета: розглянути основні гносеологічні категорії, проаналізувати прийоми та методи емпіричного та теоретичного рівнів наукового пізнання, розкрити зміст поняття «істина», виявити критерії істини.

Ключові слова: суб'єкт і об'єкт пізнання, чуттєве і раціональне пізнання, інтуїція, методи наукового пізнання, істина абсолютна і відносна, критерії істини.

1. Сучасні теорії пізнання. Суб'єкт і об'єкт пізнання.
2. Рівні пізнання (чуттєвий, раціональний).
3. Емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання.
4. Основні теорії та критерії істини. Абсолютна та відносна істина.

Питання для самоконтролю:

- 1) Що таке гносеологія?
- 2) Що таке епістемологія?
- 3) Що таке агностицизм?
- 4) Назвіть натуралістичні концепції пізнання.
- 5) Назвіть трансцендентальні концепції пізнання.
- 6) Назвіть праксеологічні концепції пізнання.
- 7) Назвіть імманентистські концепції пізнання.
- 8) Поясніть вислів: «без суб'єкту немає об'єкту».

- 9) Чи може людина бути об'єктом пізнання?
- 10) Назвіть основні види пізнання.
- 11) Назвіть основні форми чуттєвого пізнання?
- 12) Назвіть основні форми раціонального пізнання?
- 13) Чи є тотожними чуттєвий та емпіричний рівні?
- 14) Чи є тотожними раціональний та теоретичний рівні?
- 15) Назвіть рівні наукового пізнання.
- 16) Назвіть основні методи емпіричного рівня наукового пізнання.
- 17) Назвіть основні структурні компоненти теоретичного рівня наукового пізнання.
- 18) Що таке істина?
- 19) Назвіть основні теорії істини.
- 20) Назвіть основні критерії істини.
- 21) Що таке абсолютна істина?
- 22) Що таке відносна істина?
- 23) Чи є тотожними істина та правда?

Література:

1. Гришанов И. В. Философия : Учеб. пособие / И. В. Гришанов. – Херсон : Айлант, 2008. – 264 с.
2. Губар О. М. Філософія : інтерактивний курс лекцій : Навч. посіб. / О. М. Губар. – К. : Центр навч. літератури, 2007. – 416 с.
3. Киричок О. Б. Філософія : Підручник / О. Б. Киричок. – Полтава : ПДАА, 2010. – 381 с.
4. Кривуля О. М. Філософія : Навч. посіб. / О. М. Кривуля. – Харків : ХНУ ім. В. М. Каразіна, 2010. – 592 с.
5. Петрушенко В. Л. Філософія : Курс лекцій : Навч. посіб. / В. Л. Петрушенко. – Львів, 2005. – 506 с.
6. Подольська Є. А. Філософія. Підручник / Є. А. Подольська. – К. : Фірма «Інкос», Центр навч. літератури, 2006. – 704 с.
7. Спиркин А. Г. Философия : Учебник / А. Г. Спиркин. – М. : Гардарики, 2002. – 736 с.
8. Философия : Учебник / под ред. А. Ф. Зотова, В. В. Миронова, А. В. Разина. – М. : Академический Проект; Трикта, 2004. – 688 с.
9. Філософія : Навч. посіб. / за ред. І. Ф. Надольного. – К. : Вікар, 2006. – 455 с.

10. Філософія : Підручник / О. П. Сидоренко, С. С. Королук,
М. С. Філяпін та ін. ; за ред. О. П. Сидоренко. – К. : Знання, 2010. – 414 с.

Семінарське заняття 9.

Тема: Логіка

Мета: проаналізувати основні форми мислення, пояснити закони логіки.

Ключові слова: закони логіки, поняття, судження, умовивід.

1. Закони логіки.
2. Поняття і уявлення. Поняття і слово. Зміст і обсяг понять
3. Види понять. Відношення між поняттями. Операції з поняттями.
4. Сутність, будова і значення судження.
5. Класифікація суджень.
6. Умовиводи та їх види.

Питання для самоконтролю:

- 1) Що таке логіка?
- 2) Яку роль відіграє логіка у житті людини?
- 3) Назвіть основні закони логіки?
- 4) За яких умов порушується закон тотожності?
- 5) Які обмеження у часі існують для законів несуперечності та виключення третього?
- 6) Що вимагає закон достатньої підстави?
- 7) Що таке поняття?
- 8) Що таке зміст поняття?
- 9) Що таке обсяг поняття?
- 10) Який закон відношення обсягу і змісту понять?
- 11) Назвіть основні види понять.
- 12) Назвіть співвідношення між поняттями.
- 13) Назвіть основні операції з поняттями.
- 14) Що таке судження? Якою є його структура?
- 15) Назвіть класифікацію суджень.
- 16) Що таке умовивід?
- 17) Назвіть види умовиводів?

Література:

1. Гришанов И. В. Логика (учебное пособие) / И. В. Гришанов. – Херсон, 2000. – 147 с.
2. Гришанов И. В. Логика : Учебное пособие для студентов вузов, магистрантов и аспирантов / И. В. Гришанов. – Херсон : Олди-плюс, 2001. – 182 с.
3. Гришанов И. В. Логика : учебное пособие / И. В. Гришанов. – Херсон : Олди-плюс, 2003. – 204 с.
4. Гришанов И. В. Логика : теория и практика : Учебное пособие / И. В. Гришанов. – Херсон : Айлант, 2005. – 220 с.
5. Конверський А. Є. Логіка (традиційна та сучасна) : Підручник / А. Є. Конверський. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 536 с.
6. Логіка : Підручник / В. Д. Титов, С. Д. Цалін, О. П. Невельська-Гордєєва та ін.; За заг. ред. проф. В. Д. Титова. – Х. : Право, 2005. – 208 с.
7. Орендарчук Г. О. Логіка : Навч. посіб. / Г. О. Орендарчук. – Тернопіль : Астон, 2008. – 272 с.
8. Тофтул М. Г. Логіка : Підручник / М. Г. Тофтул. – К. : Академія, 2008. – 400 с.

Семінарське заняття 10.

Тема: Філософія культури

Мета: розглянути основні підходи до розуміння феномену культури, встановити взаємозв'язок між культурою та цивілізацією; окреслити перспективи цивілізаційного розвитку людства крізь проблему культурного діалогу.

Ключові слова: діалог, культура, міф, релігія, суспільство, цивілізація.

1. Основні підходи до розуміння феномену культури.
2. Культура і цивілізація.
3. Перспективи цивілізаційного розвитку людства.
4. Проблема культурного діалогу.

Питання для самоконтролю:

- 1) Хто першим використав термін «культура»?
- 2) Які значення термін «культура» мав у період античності та середньовіччя?

- 3) Як відродження переосмислює феномен культури?
- 4) Коли з'являється термін «цивілізація»?
- 5) Назвіть основні підходи до тлумачення терміна «цивілізація».
- 6) Назвіть найвидатніших представників цивілізаційного підходу.
- 7) Чи можна вважати терміни «культура» та «цивілізація» синонімами?
- 8) Чи не відворотним є зіткнення цивілізацій у майбутньому?
- 9) Які перспективи має політика мультикультурності?
- 10) Які причини заважають налагодити міжкультурний діалог?

Література:

1. Андрущенко В. Сучасна соціальна філософія. Курс лекцій. У 2-х т. / В. Андрущенко, М. Михальченко. – Т. 2. – К. : Генеза, 1993. – 317 с.
2. Гришанов И. В. Философия : Учеб. пособие / И. В. Гришанов. – Херсон : Айлант, 2008. – 264 с.
3. Губар О. М. Філософія : інтерактивний курс лекцій : Навч. посіб. / О. М. Губар. – К. : Центр навч. літератури, 2007. – 416 с.
4. Киричок О. Б. Філософія : Підручник / О. Б. Киричок. – Полтава : ПДАА, 2010. – 381 с.
5. Кривуля О. М. Філософія : Навч. посіб. / О. М. Кривуля. – Харків : ХНУ ім. В. М. Каразіна, 2010. – 592 с.
6. Наука и искусство / Отв. ред. А. Н. Павленко. – М. : ИФРАН, 2005. – 206 с.
7. Петрушенко В. Л. Філософія : Курс лекцій : Навч. посіб. / В. Л. Петрушенко. – Львів, 2005. – 506 с.
8. Подольська Є. А. Філософія. Підручник / Є. А. Подольська. – К. : Фірма «Інкос», Центр навч. літератури, 2006. – 704 с.
9. Проблемы философии культуры / Отв. ред. С. А. Никольский. – М. : ИФРАН, 2012. – 191 с.
10. Спиркин А. Г. Философия : Учебник / А. Г. Спиркин. – М. : Гардарики, 2002. – 736 с.
11. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія : Навч. посіб. / [Упоряд. В. Лях]. – К. : Либідь, 1996. – 384 с.
12. Філософія : Навч. посіб. / за ред. І. Ф. Надольного. – К. : Вікар, 2006. – 455 с.

Семінарське заняття 11.

Тема: Світові релігії

Мета: розглянути передумови становлення світових релігій, їх еволюцію та сучасні течії, охарактеризувати особливості культу та віровчення, визначити перспективи розвитку світових релігій у ХХІ ст.

Ключові слова: світова релігія, буддизм, нірвана, християнство, іслам, спасіння, католицизм, православ'я, протестантизм, Біблія, Коран, харизматизм.

1. Буддизм: особливості віровчення та культу.
2. Християнство:
 - Православ'я;
 - Католицизм;
 - Протестантизм;
3. Іслам.
4. Екуменічний рух.

Питання для самоконтролю:

- 1) Що таке релігія?
- 2) Які специфічні ознаки має світова релігія?
- 3) Яка перша за часом виникнення світова релігія?
- 4) Чому буддизм називають релігією без Бога?
- 5) Які основні принципи буддизму?
- 6) Назвіть найважливіші напрями в буддизмі.
- 7) Які заборони існують в буддизмі?
- 8) Які найбільші свята у буддизмі?
- 9) Які причини зумовили появу християнства?
- 10) Які напрями виділяють у християнстві.
- 11) Назвіть основні таїнства та свята у православ'ї.
- 12) Назвіть основні таїнства та свята у католицизмі.
- 13) Назвіть основні таїнства та свята у протестантизмі.
- 14) Хто очолює католицьку церкву?
- 15) Яким чином здійснюється управління у православній церкві?
- 16) Чому протестантизм характеризується такою різноманітністю течій?
- 17) Які причини появи ісламу?

- 18) Назвіть основні свята в ісламі?
- 19) Визначте основи віровчення в ісламі.
- 20) Що таке халіфат?
- 21) Що таке хадж?
- 22) Що таке джихад?
- 23) Що таке екуменізм?
- 24) Коли виникає екуменічний рух та яка його мета?
- 25) Чи можливим є об'єднання різних релігій у майбутньому?

Література:

1. Академічне релігієзнавство: Підручник для вузів / За ред. А. Колодного – К. : Світ знань, 2000. – 862 с.
2. Калінін Ю. А. Релігієзнавство : Підручник / Ю. А. Калінін, Є. А. Харьковщенко. – К. : Наукова думка, 2000. – 352 с.
3. Кислюк К. В. Релігієзнавство : Підручник / К. В. Кислюк, О. М. Кучер. – К. : Кондор, 2004. – 646 с.
4. Лешан В. Ю. Основи релігієзнавства : Підручник / В. Ю. Лешан. – Чернівці : Рута, 2005. – 304 с.
5. Лубський В. І. Релігієзнавство : підручник / В. І. Лубський, В. І. Теремко, М. В. Лубська. – К. : Академвидав, 2002. – 432 с.
6. Поліщук І. Є. Екуменізм і християнство ХХ століття / І. Є. Поліщук, М. В. Галіченко. // Південний архів. Зб.наук.праць. Історичні науки. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2005.– Вип. 19. – С. 129 – 135.
7. Сидоренко О. П. Релігієзнавство : Підручник / О. П. Сидоренко. – К. : Знання, 2008. – 470 с.
8. Черній А. М. Релігієзнавство : Підручник / А. М. Черній. – К. : Академвидав, 2005. – 352 с.
9. Яроцький П. Л. Релігієзнавство : Навч. посіб. / П. Л. Яроцький. – К. : Кондор, 2004. – 308 с.

Семінарське заняття 12.

Тема: Релігії в Україні

Мета: розглянути історичні етапи розвитку релігій в Україні, визначити сутність та особливості функціонування традиційних та нетрадиційних релігій в

Україні, перспективи створення помісної церкви в Україні та здобуття автокефалії українським православ'ям.

Ключові слова: традиційні та нетрадиційні релігії, неохристиянство, релігії орієнталістського напрямку, синтетичні релігії, неоязичництво.

1. Православ'я в Україні:
 - Історія православної церкви в Україні;
 - Розкол в українському православ'ї;
 - Проблема автокефалії українського православ'я;
 - Помісна церква в Україні: перспектива створення.
2. Католицька та греко-католицька традиція в Україні.
3. Протестантизм в Україні.
4. Іслам в Україні
5. Іудаїзм в Україні. Хасидизм.
6. Новітні релігійні течії та рухи в Україні
7. Неоязичництво в Україні.

Питання для самоконтролю:

- 1) Коли відбулося хрещення Київської Русі?
- 2) Яким було становище православної церкви в Україні за часів монголо-татар?
- 3) Назвіть реформи Петра Могилы у православній церкві.
- 4) Яким було становище православної церкви за часів Російської імперії?
- 5) Як утверджувалась самостійність українського православ'я у період національно-визвольних змагань 1917-1921 років?
- 6) Яким було становище православної церкви за часів СРСР?
- 7) Які причини розколу в українському православ'ї?
- 8) Якими є перспективи створення в Україні Помісної церкви?
- 9) Яку роль відіграла греко-католицька церква в українській історії?
- 10) Чи є перспективи розвитку католицизму в Україні?
- 11) Які течії протестантизму найбільш поширені в Україні?
- 12) Що таке харизматизм?
- 13) У яких регіонах України іслам є традиційною релігією?
- 14) Що таке хасидизм?
- 15) Назвіть новітні нетрадиційні релігії поширені в Україні.
- 16) Чому молодь активно долучається до новітніх нетрадиційних рухів?

17) Назвіть неязичницькі об'єднання в Україні.

18) Чи є перспективи розвитку неоязичництва в Україні?

Література:

1. Академічне релігієзнавство: Підручник для вузів / За ред. А. Колодного – К. : Світ знань, 2000. – 862 с.

2. Галіченко М. В. Розвиток міжцерковних відносин на Херсонщині (1991-2006 рр.) / М. В. Галіченко. // Південний архів. Зб. наук. праць. Історичні науки. – Херсон : Вид-во ХДУ, 2007.– Вип. 26. – С. 258 – 262.

3. Калінін Ю. А. Релігієзнавство : Підручник / Ю. А. Калінін, Є. А. Харьковщенко. – К. : Наукова думка, 2000. – 352 с.

4. Кислюк К. В. Релігієзнавство : Підручник / К. В. Кислюк, О. М. Кучер. – К. : Кондор, 2004. – 646 с.

5. Лешан В. Ю. Основи релігієзнавства : Підручник / В. Ю. Лешан. – Чернівці : Рута, 2005. – 304 с.

6. Лубський В. І. Релігієзнавство : підручник / В. І. Лубський, В. І. Теремко, М. В. Лубська. – К. : Академвидав, 2002. – 432 с.

7. Поліщук І. Є. Проблема української автокефалії : сучасний стан та шляхи вирішення / І. Є. Поліщук, М. В. Галіченко. // Південний архів. Зб. наук. праць. Історичні науки. – Херсон : Вид-во ХДУ, 2009.– Вип. 30. – С. 108 – 114.

8. Сидоренко О. П. Релігієзнавство : Підручник / О. П. Сидоренко. – К. : Знання, 2008. – 470 с.

9. Черній А. М. Релігієзнавство : Підручник / А. М. Черній. – К. : Академвидав, 2005. – 352 с.

10. Яроцький П. Л. Релігієзнавство : Навч. посіб. / П. Л. Яроцький. – К. : Кондор, 2004. – 308 с.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Виконання завдань самостійної роботи з дисципліни «Філософія» дозволяє ґрунтовно опрацювати навчальний матеріал, який не розглядається під час проведення семінарських занять. Опрацювання завдань самостійної роботи передбачає творчий пошук необхідної джерельної бази.

Для опрацювання тем модуля самостійної роботи необхідно звернутися до підручників та навчальних посібників, що даються у списку рекомендованої літератури, а також обов'язковим є залучення додаткового матеріалу (наукових статей, спеціалізованих праць з зазначеної теми). Результатом опрацювання різноманітних джерел є конспект, який відображає у вигляді тез основні положення кожної теми, що запропонована для самостійного вивчення.

Під час виконання самостійної роботи, особливо студентами заочної форми навчання, важливим є звернення до навчальних відео- та аудіо-матеріалів, а також фільмів, зокрема серії «Великі філософи».

Формами контролю отриманих знань є опитування на індивідуальних заняттях, поточні контрольні роботи у вигляді тестових запитань та підсумкова семестрова контрольна робота.

Важливим елементом контролю постає виконання студентами тестових завдань. Вони дозволяють визначити найважливіші факти, поняття, імена та звернути на них увагу під час вивчення навчального курсу «Філософія».

Окрім того ґрунтовне вивчення навчальної дисципліни «Філософія» передбачає знайомство з першоджерелами. Студентам пропонується обрати дві праці, які вони мають прочитати та у вигляді есе викласти власне враження стосовно ідей відображених у цих творах. Орієнтовний перелік праць філософів подано у цих методичних рекомендаціях. Проте корисним для студентів є опрацювання філософських творів, які мають значення для їх професійної підготовки. Наприклад: «Занепад Європи» О. Шпенглера або «Осягнення історії» А. Дж. Тойнбі для студентів-культурологів.

Завдання: Підготувати конспект тем передбачених для самостійного вивчення.

Завдання 1. Філософські школи Стародавньої Індії

План

1. Передумови становлення давньоіндійської філософії. Упанішади.
2. Ортодоксальні філософські школи.
3. Неортодоксальні філософські школи.

Література:

Индийская философия : Энциклопедия / [Отв. ред. М. Т. Степанянц, Ин-т философии РАН]. – М. : Вост. лит. ; Академический проект ; Гаудеамус, 2009. – 950 с.

История восточной философии : Учеб. пособие / отв. ред. М. Т. Степанянц. – М. : РАН ИФ, 1998. – 122 с.

История философии : Учебник для вузов / под ред. В. В. Васильева, А. А. Кротова, Д. В. Бугая. – М. : Академический проект, 2005. – 680 с.

История философии : Учебник для вузов / под ред. В. П. Кохановского, В. П. Яковлев. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2001. – 576 с.

История философии : Энциклопедия / [Составит. и гл. научн. ред. А. А. Грицанов]. – Мн. : Интерпрессервис; Книжный Дом, 2002. – 1376 с.

Канаева Н. А. Индийская философия древности и средневековья. Учеб. пособие / Н. А. Канаева. – М. : ИФРАН, 2008. – 255 с.

Лысенко В. Г. Ранний буддизм : религия и философия. Учеб. пособие / В. Г. Лысенко. – М. : ИФРАН, 2003. – 246 с.

Чанышев А. Н. Философия Древнего мира (история философии) / А. Н. Чанышев. – М. : Высш. шк., 1999. – 703 с.

Завдання 2. Філософія Стародавнього Китаю

План

1. Основні риси давньокитайської філософії.
2. Конфуціанство.
3. Даосизм.
4. Моїзм.
5. Легізм.

Література:

Анашина М. В. Философия эпохи Хань : Учебное пособие / М. В. Анашина. – М. : ИФРАН, 2013. – 101 с.

История восточной философии : Учеб. пособие / отв. ред. М. Т. Степанянц. – М. : РАН ИФ, 1998. – 122 с.

История философии : Учебник для вузов / под ред. В. В. Васильева, А. А. Кротова, Д. В. Бугая. – М. : Академический проект, 2005. – 680 с.

История философии : Учебник для вузов / под ред. В. П. Кохановского, В. П. Яковлев. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2001. – 576 с.

Лукьянов А. Е. Лао-цзы (философия раннего даосизма) / А. Е. Лукьянов. – М. : Изд-во УДН, 1991. – 164 с.

Лукьянов А. Е. Лао-цзы и Конфуций: Философия Дао / А. Е. Лукьянов. – М. : Восточная литература, 2001. – 384 с.

Переломов Л. С. Конфуций. Лунь юй / Л. С. Переломов. – М. : Наука, 1998. – 590 с.

Рыков С. Ю. Древнекитайская философия : Учеб. пособие / С. Ю. Рыков. – М. : ИФРАН, 2012. – 312 с.

Чанышев А. Н. Философия Древнего мира (история философии) / А. Н. Чанышев. – М. : Высш. шк., 1999. – 703 с.

Завдання 3. Філософія Стародавнього Риму

План

1. Давньоримська філософія як продовження давньогрецької традиції.
2. Стоїцизм (Сенека, Епіктет, Марк Аврелій).
3. Епікуреїзм (Тіт Лукрецій Кар).
4. Скептицизм (Секст Емпірик).
5. Неоплатонізм (Порфірій, Ямвліх, Прокл).

Література:

История философии : Учебник для вузов / под ред. В. В. Васильева, А. А. Кротова, Д. В. Бугая. – М. : Академический проект, 2005. – 680 с.

История философии : Учебник для вузов / под ред. В. П. Кохановского, В. П. Яковлев. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2001. – 576 с.

Рист Дж. М. Плотин: путь к реальности / Дж. М. Рист. – СПб. : «Издательство Олега Абышко», 2005. – 320 с.

Степанова А. С. Философия Древней Стои / А. С. Степанова. – СПб. : Алатея; КН, 1995. – 270 с.

Столяров А. А. Стоя и стоицизм / А. А. Столяров. – М. : Ками груп, 1995. – 445 с.

Шишков И. З. История философии. Реконструкция истории европейской философии через призму теории познания. Учеб. пособие / И. З. Шишков. – М. : Книжный дом «ЛИБРИКОМ». 2013. – 848 с.

Завдання 4. Філософія Нового часу

План

1. Особливості філософії Нового часу.
2. Проблема методу.
3. Проблема буття у філософії Нового часу
4. Соціально-політична філософія Нового часу.

Література:

Губар О. М. Філософія : інтерактивний курс лекцій : Навч. посіб. / О. М. Губар. – К. : Центр навч. літератури, 2007. – 416 с.

История философии : Учебник для вузов / под ред. В. В. Васильева, А. А. Кротова, Д. В. Бугая. – М. : Академический проект, 2005. – 680 с.

История философии : Учебник для вузов / под ред. В. П. Кохановского, В. П. Яковлев. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2001. – 576 с.

Киричок О. Б. Філософія : Підручник / О. Б. Киричок. – Полтава : ПДАА, 2010. – 381 с.

Философы Франции : словарь / под общ. ред. И. И. Блауберг. – М. : Гардарики, 2008. – 320 с.

Філософія : Підручник / О. П. Сидоренко, С. С. Королук, М. С. Філяпін та ін. ; за ред. О. П. Сидоренко. – К. : Знання, 2010. – 414 с.

Шишков И. З. История философии. Реконструкция истории европейской философии через призму теории познания. Учеб. пособие / И. З. Шишков. – М. : Книжный дом «ЛИБРИКОМ». 2013. – 848 с.

Додатково можна використати фільми серії «Великі філософи»: «Рене Декарт», «Джон Локк», «Спіноза».

Завдання 5. Філософія доби Просвітництва

План

1. Французьке Просвітництво.
2. Німецьке Просвітництво.
3. Американське Просвітництво.

Література:

Губар О. М. Філософія : інтерактивний курс лекцій : Навч. посіб. / О. М. Губар. – К. : Центр навч. літератури, 2007. – 416 с.

Длугач Т. Б. Три портрета епохи Просвещения. Монтескье. Вольтер. Руссо (от концепции просвещенного абсолютизма к теориям гражданского общества) / Т. Б. Длугач. – М. : ИФРАН, 2006. – 256 с.

История философии : Учебник для вузов / под ред. В. В. Васильева, А. А. Кротова, Д. В. Бугая. – М. : Академический проект, 2005. – 680 с.

История философии : Учебник для вузов / под ред. В. П. Кохановского, В. П. Яковлев. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2001. – 576 с.

Киричок О. Б. Філософія : Підручник / О. Б. Киричок. – Полтава : ПДАА, 2010. – 381 с.

Кривуля О. М. Філософія : Навч. посіб. / О. М. Кривуля. – Харків : ХНУ ім. В. М. Каразіна, 2010. – 592 с.

Философы Франции : словарь / под общ. ред. И. И. Блауберг. – М. : Гардарики, 2008. – 320 с.

Шишков И. З. История философии. Реконструкция истории европейской философии через призму теории познания. Учеб. пособие / И. З. Шишков. – М. : Книжный дом «ЛИБРИКОМ». 2013. – 848 с.

Додатково можна використати фільм серії «Великі філософи»: «Девід Юм».

Завдання 6. Філософія марксизму та неомарксизму

План

1. Переосмислення марксизмом філософської спадщини Гегеля та Фейєрбаха (ідеалістичної діалектики та антропологічного матеріалізму).
2. Вчення марксизму про суспільство.
3. Матеріалістичне розуміння історії.
4. Критика поглядів К. Маркса та Ф. Енгельса.

5. Філософія неомарксизму (Д. Лукач, Франкфуртська школа, фрейдомарксизм)

Література:

Губар О. М. Філософія : інтерактивний курс лекцій : Навч. посіб. / О. М. Губар. – К. : Центр навч. літератури, 2007. – 416 с.

Зотов А.Ф. Современная западная философия : Учебник для вузов. – М. : Высшая школа, 2005. – 781 с.

История философии : Учебник для вузов / под ред. В. В. Васильева, А. А. Кротова, Д. В. Бугая. – М. : Академический проект, 2005. – 680 с.

История философии : Учебник для вузов / под ред. В. П. Кохановского, В. П. Яковлев. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2001. – 576 с.

Філософія : Підручник / О. П. Сидоренко, С. С. Королюк, М. С. Філяпін та ін. ; за ред. О. П. Сидоренко. – К. : Знання, 2010. – 414 с.

Шишков И. З. История философии. Реконструкция истории европейской философии через призму теории познания. Учеб. пособие / И. З. Шишков. – М. : Книжный дом «ЛИБРИКОМ». 2013. – 848 с.

Додатково можна використати фільми серії «Великі філософи»: «Карл Маркс», «Габермас Юрген».

Завдання 7. Аналітична філософія

План

1. Передумови становлення аналітичної філософії.
2. Основні напрямки досліджень в аналітичній філософії.
3. Внесок аналітичної філософії у розвиток сучасної філософії.

Література:

Аналитическая философия : становление и развитие (Антология). – М. : «Дом интеллектуальной книги»; «Прогресс-Традиция», 1998. – 528 с.

Аналитическая философия : учеб. пособие / под. ред. М. В. Лебедева, А. З. Черняка – М. : РУДН, 2004. – 740 с.

Грязнов А. Ф. Аналитическая философия / А. Ф. Грязнов. – М. : Высшая школа, 2006. – 375 с.

История философии : Учебник для вузов / под ред. В. П. Кохановского, В. П. Яковлев. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2001. – 576 с.

Киричок О. Б. Філософія : Підручник / О. Б. Киричок. – Полтава : ПДАА, 2010. – 381 с.

Додатково можна використати фільми серії «Великі філософи»: «Бертран Рассел», «Людвіг Вітгенштайн».

Завдання 8. Психоаналіз та неофрейдизм

План

1. Класичний психоаналіз З. Фрейда.
2. Аналітична психологія К. Юнга.
3. Індивідуальна психологія А. Адлера.
4. Екзистенціональна психологія Е. Фромма.
5. Вплив психоаналізу на розвиток філософії та культури ХХ – ХХ ст.

Література:

Зотов А. Ф. Современная западная философия : Учебник для вузов / А. Ф. Зотов. – М. : Высшая школа, 2005. – 781 с.

История философии : Учебник для вузов / под ред. В. В. Васильева, А. А. Кротова, Д. В. Бугая. – М. : Академический проект, 2005. – 680 с.

История философии : Учебник для вузов / под ред. В. П. Кохановского, В. П. Яковлев. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2001. – 576 с.

Современная западная философия. Энциклопедический словарь / под ред. О. Хеффе, В. С. Малахова, В. П. Филатова при участии Т. А. Дмитриева. Ин-т философии. – М. : Культурная революция, 2009. – 392 с.

Шерток Л. Рождение психоаналитика. От Месмера до Фрейда / Л. Шерток, Р. де Соссюр. – М. : Прогресс, 1991. – 288 с.

Шишков И. З. История философии. Реконструкция истории европейской философии через призму теории познания. Учеб. пособие / И. З. Шишков. – М. : Книжный дом «ЛИБРИКОМ». 2013. – 848 с.

Завдання 9. Феноменологія Е. Гуссерля

План

1. Критика Е. Гуссерлем психологізму в логіці.
2. Філософія як науковчення. Ідеальне та реальне. Інтерпретація істини.
3. Феноменологічна філософія та метод. Феноменологічна редукція.

4. Специфіка свідомості як об'єкту феноменологічного аналізу. «Потік свідомості» та «феномени».
5. Іntenціональність.
6. Криза європейського суспільства та науки.
7. Поняття «життєвого світу».

Література:

- Зотов А. Ф. Современная западная философия : Учебник для вузов / А. Ф. Зотов. – М. : Высшая школа, 2005. – 781 с.
- История философии : Учебник для вузов / под ред. В. В. Васильева, А. А. Кротова, Д. В. Бугая. – М. : Академический проект, 2005. – 680 с.
- История философии : Учебник для вузов / под ред. В. П. Кохановского, В. П. Яковлев. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2001. – 576 с.
- Киричок О. Б. Філософія : Підручник / О. Б. Киричок. – Полтава : ПДАА, 2010. – 381 с.
- Кривуля О. М. Філософія : Навч. посіб. / О. М. Кривуля. – Харків : ХНУ ім. В. М. Каразіна, 2010. – 592 с.
- Мотрошилова Н. В. Идеи Эдмунда Гуссерля как введение в феноменологию / Н. В. Мотрошилова. – М. : Феноменология-Герменевтика, 2003. – 720 с.
- Подольська Є. А. Філософія. Підручник / Є. А. Подольська. – К. : Фірма «Інкос», Центр навч. літератури, 2006. – 704 с.

Додатково можна використати фільм серії «Великі філософи»: «Едмунд Гуссерль».

Завдання 10. Герменевтика

План

1. Ф. Шлейермахер: герменевтика як мистецтво розуміння чужої індивідуальності – «іншого».
2. В. Дільтей: герменевтика як метод власної історичної інтерпретації.
3. Х. Гадамер: герменевтика як вчення про буття, онтологія, теорія пізнання.
4. П. Рікер: спроба синтезу герменевтики з феноменологією

Література:

Зотов А. Ф. Современная западная философия : Учебник для вузов / А. Ф. Зотов. – М. : Высшая школа, 2005. – 781 с.

История философии : Учебник для вузов / под ред. В. П. Кохановского, В. П. Яковлев. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2001. – 576 с.

Квіт С. М. Основи герменевтики : Навч. посіб. / С. М. Квіт. – К. : Вид. дім «КМ Академія», 2003. – 190 с.

Поль Рикёр – философ диалога / Отв. ред. И. И. Блауберг. – М. : ИФРАН, 2008. – 143 с.

Современная западная философия. Энциклопедический словарь / под ред. О. Хеффе, В. С. Малахова, В. П. Филатова при участии Т. А. Дмитриева. Ин-т философии. – М. : Культурная революция, 2009. – 392 с.

Философы Франции : словарь / под общ. ред. И. И. Блауберг. – М. : Гардарики, 2008. – 320 с.

Шишков И. З. История философии. Реконструкция истории европейской философии через призму теории познания. Учеб. пособие / И. З Шишков. – М. : Книжный дом «ЛИБРИКОМ». 2013. – 848 с.

Додатково можна використати фільми серії «Великі філософи»: «Поль Рікер».

Завдання 11. Структуралізм та постмодернізм

План

1. Становлення класичного структуралізму.
2. Філософські ідеї постструктуралізму:
3. Філософські ідеї постмодернізму:

Література:

Зотов А. Ф. Современная западная философия : Учебник для вузов / А. Ф. Зотов. – М. : Высшая школа, 2005. – 781 с.

История философии : Учебник для вузов / под ред. В. В. Васильева, А. А. Кротова, Д. В. Бугая. – М. : Академический проект, 2005. – 680 с.

История философии : Учебник для вузов / под ред. В. П. Кохановского, В. П. Яковлев. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2001. – 576 с.

Постмодернизм. Энциклопедия. – Мн. : Интерпрессервис; Книжный Дом, 2001. – 1040 с.

Современная западная философия. Энциклопедический словарь / под ред. О. Хеффе, В. С. Малахова, В. П. Филатова при участии Т. А. Дмитриева. Ин-т философии. – М. : Культурная революция, 2009. – 392 с.

Философы Франции : словарь / под общ. ред. И. И. Блауберг. – М. : Гардарики, 2008. – 320 с.

Шишков И. З. История философии. Реконструкция истории европейской философии через призму теории познания. Учеб. пособие / И. З. Шишков. – М. : Книжный дом «ЛИБРИКОМ». 2013. – 848 с.

Додатково можна використати фільми серії «Великі філософи»: «Мішель Фуко», «Ж. Дельоз».

Завдання 12. Сучасна релігійна філософія

План

1. Неотомізм.
2. Християнський еволюціонізм.
3. Філософія протестантизму.
4. Сучасна православна філософська думка.

Література:

История философии : Учебник для вузов / под ред. В. П. Кохановского, В. П. Яковлев. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2001. – 576 с.

Киричок О. Б. Філософія : Підручник / О. Б. Киричок. – Полтава : ПДАА, 2010. – 381 с. Філософія : Підручник / О. П. Сидоренко, С. С. Корольок, М. С. Філяпін та ін. ; за ред. О. П. Сидоренко. – К. : Знання, 2010. – 414 с.

Петрушенко В. Л. Філософія : Курс лекцій : Навч. посіб. / В. Л. Петрушенко. – Львів, 2005. – 506 с.

Подольська Є. А. Філософія. Підручник / Є. А. Подольська. – К. : Фірма «Інкос», Центр навч. літератури, 2006. – 704 с.

Філософія : Навч. посіб. / за ред. І. Ф. Надольного. – К. : Вікар, 2006. – 455 с.

Завдання 13. Українська філософія

План

1. Філософська думка Київської Русі та Галицько-Волинської держави.
2. Філософія українського Відродження.

3. Філософія Києво-Могилянської академії.
4. Філософські погляди Г. Сковороди.
5. Розвиток філософської думки в Україні II пол. XIX – поч. XX ст.
6. Київська школа філософів.

Література:

Вдовіна О. Давньоруські любомудри / О. Вдовіна, В. Горський, Ю. Завгородній, О. Киричок. – К. : ВД «КМ Академія», 2004. – 304 с.

Горський В. С. Київ в історії філософії України / В. С. Горський, Я. М. Стратій, А. Г. Тихолаз, М. Л. Ткачук. – К. : ВД «КМ Academia» ; «Пульсари», 2000. – 264 с.

Киричок О. Б. Філософія : Підручник / О. Б. Киричок. – Полтава : ПДАА, 2010. – 381 с.

Литвинов В. Ренесансний гуманізм в Україні. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2000. – 472 с.

Огородник І. В. Історія філософської думки в Україні : Навч. посіб. / І. В. Огородник, В. В. Огородник. – К. : КНЕУ, 1999. – 316 с.

Подольська Є. А. Філософія. Підручник / Є. А. Подольська. – К. : Фірма «Інкос», Центр навч. літератури, 2006. – 704 с.

Українська філософія в іменах : Навч. посіб. / І. Огородник, М. Русин. – К. : Либідь, 1997. – 328 с.

Філософія : Підручник / О. П. Сидоренко, С. С. Королук, М. С. Філяпін та ін. ; за ред. О. П. Сидоренко. – К. : Знання, 2010. – 414 с.

Завдання 14. Російська релігійна філософія

План

1. Передумови становлення російської релігійної філософії.
2. Філософія всеєдності В. Соловйова.
3. Філософські погляди М. Бердяєва.
4. Філософські ідеї П. Флоренського.

Література:

История философии : Учебник для вузов / под ред. В. В. Васильева, А. А. Кротова, Д. В. Бугая. – М. : Академический проект, 2005. – 680 с.

Лосский Н. О. История русской философии / Н. О. Лосский. – М. : Советский писатель, 1991. – 480 с.

Подольська Є. А. Філософія. Підручник / Є. А. Подольська. – К. : Фірма «Інкос», Центр навч. літератури, 2006. – 704 с.

Русская философия : Энциклопедия / под общ. ред. М. А. Маслина. – М. : Алгоритм, 2007. – 736 с.

Шишков И. З. История философии. Реконструкция истории европейской философии через призму теории познания. Учеб. пособие / И. З. Шишков. – М. : Книжный дом «ЛИБРИКОМ». 2013. – 848 с.

Завдання 15. Прагматизм

План

1. Прагматизм Ч. С. Пірса.
2. Прагматизм У. Джеймса
3. Інструменталізм Дж. Дьюї

Література:

Зотов А. Ф. Современная западная философия : Учебник для вузов / А. Ф. Зотов. – М. : Высшая школа, 2005. – 781 с.

История философии : Учебник для вузов / под ред. В. В. Васильева, А. А. Кротова, Д. В. Бугая. – М. : Академический проект, 2005. – 680 с.

История философии : Учебник для вузов / под ред. В. П. Кохановского, В. П. Яковлев. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2001. – 576 с.

Шишков И. З. История философии. Реконструкция истории европейской философии через призму теории познания. Учеб. пособие / И. З. Шишков. – М. : Книжный дом «ЛИБРИКОМ». 2013. – 848 с.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Ознайомтесь із завданнями, оберіть одну правильну відповідь та запишіть номер питання і літеру правильної відповіді.

- 1. Яке з філософських вчень не належить до ортодоксальних:**
а) міманса; б) санх'я; в) джайнізм; г) йога.
- 2. Яка з давньоіндійських філософських шкіл є матеріалістичною:**
а) чарвака-локаята; б) буддизм; в) джайнізм; г) веданта.
- 3. Буддизм як релігійно-філософське вчення виникає в Індії в :**
а) X ст. до н.е.; б) II ст. до н.е.; в) I ст. н.е.; г) VI-Vст. до н.е.
- 4. В школі санх'я поняття «пракріті» означає:**
а) свідомість; б) матерію; в) душу; г) закон.
- 5. «Чотири благородних істини» виведені школою:**
а) веданти; б) буддизму; в) джайнізму; г) н'яя.
- 6. Культ Джини – боголюдини лежить в основі вчення:**
а) джайнізму; б) веданти; в) чарваки-локаяти; г) буддизму.
- 7. Поняття «нірвана» означає у буддизмі:**
а) життя; б) страждання; в) вгасання емоційної активності, звільнення від «Я»; г) спокій.
- 8. До філософських шкіл Стародавнього Китаю належить:**
а) скептицизм; б) моїзм; в) стоїцизм; г) джайнізм.
- 9. Поняття «благородний муж» (цзюнь цзи) знаходить глибоку розробку у вченні:**
а) Конфуція; б) Лао-цзи; в) Чжуан Чжоу; г) Дун Чжуншу.
- 10. Найвидатнішою пам'яткою давньокитайської культури є:**
а) «Типітака»; б) «Книга змін»; в) «Рігведа»; г) «Книга зцілення».
- 11. В основі філософії легістів лежить:**
а) вчення про верховенство юридичного закону (фа); б) вчення про дао; в) вчення про людину; г) вчення про страждання.
- 12. Поняття «дао» означає:**
а) гармонію протилежностей ян та інь; б) те, що все народжує, вищий закон буття; в) небуття; г) все земне, життєву силу.
- 13. До римських стоїків належить:**
а) Зенон; б) Епікур; в) Сенека; г) Плотин.
- 14. Тези «Того, хто бажає – доля веде, того, хто не бажає – тягне» дотримувались:**
а) скептики; б) стоїки; в) епікурейці; г) кініки.
- 15. Природа керується одним законом – законом самозбереження. Ця теза запропонована:**

а) стоїками; б) скептиками; в) епікурейцями; г) кініками.

16. Ніколи не стверджують будь-що категорично про сутність речей, уявляють річ лише такою, якою вона їм здається:

а) елеати; б) неоплатоніки; в) стоїки; г) скептики.

17. Родоначальником римського неоплатонізму є:

а) Лукрецій Кар; б) Сенека; в) Марк Аврелій; г) Плотин.

18. Й. Гердер – автор концепції:

а) абсолютного духу; б) історичної еволюції; в) історичного матеріалізму; г) номіналізму.

19. Первісну моральну природу людини як злої істоти визначив:

а) Т. Гоббс; б) Д. Локк; в) Ж.-Ж. Руссо; г) П. Гольбах.

20. Характерною рисою доби Просвітництва є:

а) раціоналізм; б) містицизм; в) гілозоїзм; г) ірраціоналізм.

21. Розуміння суспільства французькими мислителями доби Просвітництва ґрунтується на концепції людини як:

а) природної істоти; б) суспільної істоти; в) космічної істоти; г) політичної істоти.

22. Філософську позицію Вольтера можна визначити як:

а) суб'єктивний ідеалізм; б) об'єктивний ідеалізм; в) діалектичний матеріалізм; г) деїзм.

23. Праця «Людина – машина» належить філософу:

а) П. Гольбаху; б) Ж. Ламетрі; в) Ж.-Ж. Руссо; г) Дж. Локку.

24. Праця «Про суспільний договір, або принципи політичного права» належить:

а) Вольтеру; б) Ж.-Ж. Руссо; в) Д. Дідро; г) Ш. Л. Монтеск'є.

25. Праця «Слово про Закон і Благодать» належить:

а) Клименту Смолятичу; б) Кирилу Туровському; в) Митрополіту Іларіону; г) Данилі Заточнику;

26. Заслуга Климента Смолятича полягає в тому, що він:

а) здійснив спробу поєднати філософські знання з християнською вірою в Бога, сформулював ідею богопізнання; б) ототожнив філософське і наукове знання; в) розробив принципи виховання світоглядних орієнтацій людини; г) сформулював теорію держави.

27. В філософській думці Києво-Руської держави роль ланки, що зводить воєдино розум, почуття і волю людини, відводиться:

а) свідомості; б) душі; в) серцю; г) Богу.

28. У філософській думці Київської Русі складалося уявлення, що філософ – це насамперед це така людина, яка:

а) розуміється в книжній премудрості; б) володіє книжними знаннями і втілює їх у життя; в) займається проблемами державного устрою; г) сформувала абстрактний рівень мислення.

29. Для ісихазму характерно:

а) безпосереднє єднання людини з Богом шляхом самозаглиблення людини у свій внутрішній світ; б) виокремлення себе з контексту природного і соціального світу; в) заперечення існування Бога; г) осмислення Бога за допомогою раціонального мислення.

30. І. Вишневський обґрунтовує ідею:

а) активної діяльності людини; б) формування та розвитку власного «Я» з метою самоствердження в різноманітних життєвих сферах; в) активного втручання людини в соціально-політичні процеси; г) самозречення, усамітнення, відмови від усього мирського як єдино можливий шлях єднання людини з Богом.

31. Проблему самопізнання людини як основу усвідомлення своєї божественності Г. Сковорода висуває у праці:

а) «Начальнає дверь ко христіанському добронравію»; б) «Ізраїлській змій»; в) «Наркіс»; г) «Разговор дружеский о душевном мире».

32. За Г. Сковородою, щастя досягається:

а) розумом; б) серцем; в) волею; г) добрими вчинками.

33. Онтологічне вчення Г. Сковороди передбачає:

а) два світи; б) три світи; в) один тлінний матеріальний світ; г) один вічний духовний світ.

34. У відповідності з етичним принципом людського щастя Г. Сковорода створює вчення:

а) про «рівну нерівність»; б) про «рівну рівність»; в) про «нерівну нерівність»; г) про «вроджену нерівність».

35. У філософському вченні П. Юркевича центральним є поняття:

а) «душа»; б) «серце»; в) «мислення»; г) «воля».

36. Суть філософського споглядання за П. Юркевичем:

а) пізнання ідеї; б) пізнання самого себе; в) пізнання матеріального світу; г) пізнання Бога.

37. Хто із зазначених діячів української літератури був професійним філософом:

а) Т. Шевченко; б) І. Франко; в) П. Куліш; г) Леся Українка

38. Марксизм вперше ввів у соціальну філософію категорію:

а) буття; б) ідеальне буття; в) суспільне буття; г) субстанція.

39. За Марксом поділ суспільства на класи зумовлений:

а) економічними факторами, способом виробництва; б) політичними факторами, формою правління; в) системою права, юридичними законами; г) суспільною свідомістю.

40. Суспільно-економічна формація –це:

а) засоби виробництва; б) конкретно-історичний тип суспільства, визначений системою панівних на даному ступені розвитку суспільства виробничих

відносин; в) сукупність існуючих в суспільстві ідей, теорій, поглядів, що відбивають матеріальні умови життя людей; г) відповідність виробничих відносин характеру і рівню розвитку продуктивних сил.

41. К. Марксу та Ф. Енгельсу належить праця:

а) «Курс позитивної філософії»; б) «Німецька ідеологія»; в) «Наука логіки»; г) «Критика практичного розуму».

42. Характерною рисою марксизму є:

а) діалектичний метод в нерозривному зв'язку з матеріалістичним принципом; б) діалектичний метод в нерозривному зв'язку з ідеалістичним принципом; в) метафізичний метод в нерозривному зв'язку з матеріалістичним принципом; г) метафізичний метод в нерозривному зв'язку з ідеалістичним принципом.

43. За Е. Гуссерлем, феноменологія – наука, яка:

а) допомагає розуміти і тлумачити гуманітарні проблеми; б) допомагає перетворити гуманітарне знання в об'єктивне і універсальне; в) формулює теорію людського існування; г) звільняє вченого від зайвих припущень про світ і себе і дозволяє йому мати справи з чистими та об'єктивними смислами своєї свідомості.

44. Мета феноменології:

а) дослідження логічних законів мислення; б) дослідження проблеми існування людини; в) аналіз речей як суб'єктивних актів свідомості з апіорним та об'єктивним змістом – ідеями, поняттями, образами; г) аналіз структур – закону зв'язку функцій множинності елементів.

45. Згідно феноменологічної теорії Е. Гуссерля, свідомість інтенціональна, тобто:

а) спрямована на дещо (смысл об'єкту), що свідомістю не є, але їй належить; б) спрямована на зовнішній світ; в) спрямована на пошук божественного начала; г) спрямована на осягнення «Я».

46. Інтерпретація герменевтики не як розуміння тексту, а як онтології людського буття в світі характерна для філософії:

а) М. Хайдеггера; б) Ф. Шлейєрмахера; в) Г. Гадамера; г) В. Дільтея.

47. Герменевтика стає мистецтвом лінгвістичного аналізу і одночасно психологічною занурення у внутрішній світ автора:

а) в античну добу; б) добу середньовіччя; в) у XVIII століття; г) у XX столітті.

48. Герменевтика як теорія і практика розуміння та тлумачення дає ключ до розв'язання:

а) природничо-наукових проблем; б) гуманітарних проблем; в) технічних проблем; г) природничо-наукових, гуманітарних та технічних проблем.

49. Метод «пояснення» в природничих науках протиставив методу «розуміння» в «науках про дух»:

а) Ф. Шлейєрмахер; б) Г. Гадамер; в) М. Хайдеггер; г) В. Дільтей.

50. За Гадамером, герменевтика - це:

а) процес розуміння, формулювання загальних закономірностей принципів і правил цього процесу; б) сукупність знання про світ і буття в ньому, де розуміння постає способом існування пізнаючої, діючої і соціальної людини; в) знання про особливості людського існування; г) витлумачення і розуміння письмових джерел.

51. Термін «всеєдність» в інтерпретації В. Соловйова означає:

а) цілісність світу, космосу; б) єдність суспільства і людини; в) єдність Бога і усього світу, єдність трьох світів: природного, соціального та духовного; г) єдність природи і людини.

52. Особливістю російської філософії є:

а) ототожнення філософії з наукою; б) морально-релігійний характер; в) акцентуація онтологічних проблем; г) акцентуація питань політики та права.

53. В. Соловйов здійснив спробу здійснити:

а) синтез християнської релігії(зокрема православ'я), науки та філософії др. половини XIX ст.; б) синтез православ'я, католицизму та протестантизму; в) синтез філософії та науки; г) синтез філософії та протестантизму.

54. Джерела російського комунізму М. Бердяєв вбачав:

а) в особливостях російського національного характеру; б) в прагненні російського народу до свободи; в) в релігійності фанатичного зразку; г) в психологічній схильності російського народу до бунту.

55. Свою філософію М. Бердяєв називав:

а) позитивізмом; б) екзистенціалізмом або філософією духу; в) філософією релігії; г) антропологією.

56. В основі філософії П. Флоренського лежить:

а) прагнення зрозуміти мету існування людини задля побудови суспільного життя у відповідності з нею; б) визнання причетності людини одночасно двом світам:світу чуттєвих речей та світу ідей; в) пошук сенсу життя людини; г) визнання «релігійного досвіду», духовного переживання «повноти буття» єдиним способом досягнення істини.

57. На думку М. Бердяєва, по-справжньому вільною людину робить:

а) знання законів природи; б) усвідомлена любов до Бога; в) любов до мистецтва; г) любов до всього людства.

58. За Фрейдом модель особистості являє собою цілісну систему психіки, яка складається з:

а) двох рівнів; б) трьох рівнів; в) одного рівня; г) чотирьох рівнів.

59. Поняття «Воно» означає:

а) несвідоме; б) усвідомлене; в) понадсвідоме; г) зовнішню реальність, що впливає на людину.

60. За Фрейдом «лібідо» - це:

а) інстинкт життя; б) інстинкт смерті; в) сексуальний інстинкт; г) комплекс різноманітних інстинктів.

61. Головний спосіб розв'язання проблеми людського існування, за Е. Фроммом:

а) культивування всезагальної любові; б) інтенсивний розвиток науки та техніки; в) вдосконалення політико-правової системи, форм правління; г) коеволюція людини і природи.

62. На думку неофрейдистів, особистість детермінується:

а) законами всесвіту, космосу; б) біологічними інстинктами; в) суспільством і культурою; г) певним типом економіки.

63. До неофрейдизму належить вчення:

а) А. Адлера; б) Е. Гуссерля; в) З. Фрейда; г) К. Ясперса.

64. Поняття «колективне несвідоме» розроблене:

а) Н. Лосським; б) К. Юнгом; в) А. Адлером; г) З. Фрейдом.

65. На думку К. Юнга, природа підсвідомого є:

а) символічною; б) біологічною; в) соціальною; г) космічною.

66. Проблема буття і небуття вперше поставлена в філософії:

а) Геракліта; б) Парменіда; в) Емпедокла; г) Платона.

67. Буття має сенс лише як людське буття в концепції:

а) К. Поппера; б) О. Конта; в) Т. де Шардена; г) М. Хайдеггера.

68. Поняття буття Г. Лейбніц виводить з:

а) внутрішнього досвіду людини; б) мислення людини; в) Божественної сутності; г) точки «Омега».

69. Хто з мислителів починає побудову своєї філософської системи з найабстрактнішого поняття – з чистого буття:

а) І. Кант; б) А. Шопенгауер; в) Б. Спіноза; г) Г. Гегель.

70. «Бути – значить бути в сприйнятті». Ця теза належить:

а) Г. Лейбніцу; б) Дж. Берклі; в) Р. Декарту; г) Ф. Бекону.

71. Субстанційний підхід до буття (субстанція як неруйнівний і незмінний субстрат буття) характерний для філософії:

а) доби еллінізму; б) середньовіччя; в) ХХ століття; г) Нового часу.

72. Онтологічний доказ буття Бога запропонований:

а) Августином; б) Абелярмом; в) Ф. Аквінським; г) Б. Паскалем.

73. Істинне буття як «царство чистих думок і краси», як щось розумоосяжне на відмінність від світу чуттєвих речей розглядає:

а) Аристотель; б) Платон; в) Емпедокл; г) Августин.

74. Істинне буття – діяльнісне Я, матеріальне буття – її продукт. Така позиція сформована:

а) І. Фіхте; б) Г. Гегелем; в) І. Кантом; г) Л. Фейербахом

75. Поняття «Буття-до-смерті» виведене:

а) Ж.-П. Сартром; б) К. Ясперсом; в) М. Хайдеггером; г) Ф. Ніцше.

76. «Буття- у- світі», за М. Хайдеггером, - це:

а) людина в контексті суспільних явищ і процесів; б) внутрішнє, апріорне визначення людини, її суб'єктивне буття; в) людина в контексті природних явищ; г) буття людини як космічної істоти.

77. Реляційна концепція простору і часу – це:

а) атомістичне вчення Левкіппа та Демокріта; б) уявлення про фізичну реальність на основі СТО і ЗТО А. Ейнштейна; в) уявлення про Всесвіт І. Ньютона; г) механістичний детермінізм Лапласа.

78. Фізичний вакуум – це:

а) особливий різновид матерії, що забезпечує взаємодії матеріальних об'єктів; б) основний різновид матерії, що має масу; в) нижчий енергетичний стан квантового поля; г) світ від атомів до елементарних часток.

79. На сучасному етапі розвитку природознавства дослідники розрізняють наступні різновиди матерії:

а) речовина та фізичне поле; б) речовина та фізичний вакуум; в) фізичне поле та фізичний вакуум; г) речовина, фізичне поле та фізичний вакуум.

80. Матерія ототожнюється з речовиною в матеріалістичній філософії:

а) доби Відродження; б) Нового часу; в) XIX століття; г) XX століття.

81. До форм суспільної свідомості не належить:

а) політична свідомість; б) правосвідомість; в) мораль; г) ідеологія.

82. Суспільна психологія – це:

а) цілісна система ідей і поглядів, що відбиває умови життя людей, їх буття, а також цілісні програми дій; б) система почуттів, емоцій, переконань, в яких відбиваються насамперед умови буття людей; в) почуття, настрої, емоції, поведінкові установки певної соціальної групи або суспільства у цілому, що виявляються в процесі реалізації виключно політичних цілей і завдань; г) сукупність переконань людей, щодо правомірності чи неправомірності своїх обов'язків, прав і вчинків в суспільстві.

83. Свобода ототожнена з екзистенцією в концепції:

а) К. Ясперса; б) С. К'єркегора; в) Г. Марселя; г) Е. Гуссерля.

84. Свобода – це:

а) можливість людини робити те, що вона хоче; б) вміння діяти на основі пізаної необхідності; в) вміння підкорити все своїй волі; г) пізнання об'єктивних законів світу.

85. Вчення про свободу як добровільне підкорення історичній необхідності, що засноване на пізнанні цієї необхідності, належить:

а) Й. Фіхте; б) Л. Фейєрбаху; в) А. Шопенгауєру; г) І. Канту.

86. Найбільш адекватно культуру можна визначити як:

а) сукупність різноманітних способів діяльності та її результатів, поведінку, спілкування людей; б) «другу природу», все що зроблено людиною; в) процеси спілкування та поведінку людей; г) духовний світ людини.

87. Цицерон вживав термін «культура» в значенні:

А) обробка людиною ґрунту; Б) розумової діяльності, виховання; В) норм поведінки; Г) результатів людської діяльності.

88. Термін «цивілізація» запроваджений:

а) Г. Гегелем; б) В. Р. Мірабо; в) Ф. Енгельсом; г) Т. Парсонсом.

89. Культура як сукупність символічних форм визначена в концепції:

а) О. Шпенглера; б) П. Сорокіна; в) Е. Касіра; г) Ю. Хабермаса.

90. Поділ культур на доіндустріальні, індустріальні та постіндустріальні є зразком підходу до типології культур, що має назву:

а) цивілізаційного; б) формаційного; в) лінійного; г) еволюційного.

91. Цивілізацію можна визначити як:

а) культуру загалом; б) антипод культури; в) духовні аспекти культури; г) соціальне буття культури.

92. За О.Шпенглером цивілізація – це:

а) заключна стадія розвитку будь-якої культури, яка розуміється як епоха занепаду і протиставлення цілісності і органічності культури; б) соціальне буття культури; в) ступінь суспільного розвитку, що слідує за варварством; г) синонім культури.

93. Філософське вчення про цінності та їх природу – це:

а) праксеологія; б) аксіологія; в) епістемологія; г) феноменологія.

94. Цінність як ідеальне буття, буття норми, що співвідноситься з «чистою» трансцендентальною свідомістю, розглядається:

а) В. Віндельбандом, Г. Ріккертом; б) М. Вебером; в) І. Кантом; г) П. Сорокіним.

95. Проблема цінностей є центральною в творчості:

а) В. Липинського; б) Дм. Чижевського; в) О. Кістяківського; г) Дм. Донцова.

96. В основі ціннісного ставлення людини до світу лежать:

а) значущість; б) істинність; в) моральність; г) нормативність.

97. Проблема цінностей набуває самостійного значення у вченнях:

а) позитивістів; б) неокантіанців; в) неогегельянців; г) марксистів.

98. Поняття «цінність» вперше визначив в філософії:

а) Ф. Ніцше; б) М. Шелер; в) А. Бергсон; г) І. Кант.

99. Філософська антропологія (Шелер, Гелен, Плесснер) центральною проблемою вважає:

а) цінності; б) істину; в) суспільство; г) мислення.

100. Хто належав до Київської школи філософів:

а) О. Кістяківський; б) С. Кримський; в) О. Гіляров; г) П. Юркевич.

ПЕРШОДЖЕРЕЛА ДЛЯ НАПИСАННЯ ЕСЕ

- Аристотель. Метафизика / Перевод с греч. П. Д. Первова и В. В. Розанова. – М. : Институт философии, теологии и истории св. Фомы, 2006. – 232 с.
- Бергсон А. Творческая эволюция / А. Бергсон. – М. : ТЕРРА-Книжный клуб ; КАНОН-пресс-Ц, 2001. – 384 с.
- Бовуар С. де Второй пол / Симона де Бовуар. – СПб. : Алатейя, 1997. – 834 с.
- Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму / Макс Вебер. – К. : Основи, 1994. – 261 с.
- Виндельбанд В. Философия культуры : Избранное / В. Виндельбанд. – М. : ИНИОН, 1994. – 350 с.
- Гадамер Г. Герменевтика і поетика / Г. Гадамер. – К. : Юніверс, 2001. – 288 с.
- Гадамер Г. Истина і метод. – Т. 1. : Основи філософської герменевтики / Г. Гадамер. – К. : Юніверс, 2000. – 464 с.
- Гадамер Г. Истина і метод. – Т. 2. / Г. Гадамер. – К. : Юніверс, 2000. – 478 с.
- Гуссерль Э. Идеи к чистой феноменологии и феноменологической философии. Книга первая / Э. Гуссерль. – М. : Академический проект, 2009. – 489 с.
- Гуссерль Э. Идея феноменологии : Пять лекций / Э. Гуссерль. – СПб. : ИЦ «Гуманитарная Академия», 2008. – 224 с.
- Дао-Де цзин : Книга о Пути. – М. : Феория, 2010. – 704 с.
- Камю А. Миф о Сизифе / Альберт Камю. // Собр. соч. в 5 т. – Т. 2. – Харьков : Фолио, 1997. – С. 5-102.
- Камю А. Письмо к немецкому другу / Альберт Камю. // Собр. соч. в 5 т. – Т. 2. – Харьков : Фолио, 1997. – С. 161-184.
- Камю А. Чума / Альберт Камю. // Собр. соч. в 5 т. – Т. 2. – Харьков : Фолио, 1997. – С. 185-426.
- Кант И. Критика чистого разума / Иммануил Кант. – М. : Наука, 1999. – 653 с.
- Кант И. Лекции по этике / Иммануил Кант. – М. : «Республика», 2000. – 431 с.

- Кун Т. Структура научных революций / Томас Кун. – М. : OZON, 2009. – 310 с.
- Кьеркегор С. Страх и трепет / С. Кьеркегор. – М. : «Республика», 1993. – С. 13-112.
- Леви-Строс К. Структурная антропология / Клод Леви-Строс. – М. : Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2001. – 512 с.
- Макиавелли Н. Государь / Никколо Макиавелли. – СПб. : Азбука, 2018. – 512 с.
- Марк Аврелий. К себе самому / Марк Аврелий. – М. : Алетея-Новый акрополь, 1998. – 224 с.
- Ницше Ф. Воля к власти. Опыт переоценки всех ценностей / Фридрих Ницше. – М. : Культурная Революция, 2005. – 880 с.
- Ницше Ф. О пользе и вреде истории для жизни. Сумерки кумиров, или Как философствовать молотом. О философах. Об истине и лживо-вненравственном смысле / Фридрих Ницше. – Мн. : Харвест, 2003. – 384 с.
- Ницше Ф. По ту сторону добра и зла / Фридрих Ницше. – СПб. : Азбука-классика, 2006. – 296 с.
- Ницше Ф. Человеческое, слишком человеческое / Фридрих Ницше. – СПб. : Азбука-классика, 2006. – 638 с.
- Ортега-и-Гассет Х. Восстание масс : Сб. / Хосе Ортега-и-Гассет. – М. : ООО «Изд-во АСТ», 2002. – 509 с.
- Петр Абеляр. История моих бедствий / Петр Абеляр. – М. : ИФРАН, 2011. – 125 с.
- Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. – Т. 1. У полоні Платонових чарів / Карл Поппер. – К. : Основи, 1994. – 444 с.
- Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. – Т. 2. Спалах пророцтва : Гегель, Маркс та послідовники / Карл Поппер. – К. : Основи, 1994. – 495 с.
- Поппер К. Объективное знание : Эволюционный подход / Карл Поппер. – М. : Эдиториал УРСС, 2002. – 381 с.
- Рассел Б. Человеческое познание : его сфера и границы / Бертран Рассел. – М. : ТЕРРА – Кн. клуб : Республика, 2000. – 388 с.
- Рикёр П. Я-сам как другой / П. Рикёр. – М. : Издательство гуманитарной литературы, 2008. – 416 с.
- Сартр Ж.-П. Слова / Жан-Поль Сартр. – М. : Прогресс, 1966. – 176 с.
- Сенека Луций Анней. Философские трактаты / Луций Анней Сенека. – СПб. : Алетея, 2001. – 400 с.

Тейяр де Шарден П. Феномен человека / Пьер Тейяр де Шарден. – М. : АСТ, 2002. – 554 с.

Тит Лукреций Кар. О природе вещей / Тит Лукреций Кар. – М. : Худож. лит., 1983. – 383 с.

Тойнби А. Дж. Постигание истории / Арнольд Джозеф Тойнби. – М. : Айрис-пресс, 2006. – 640 с.

Фрейд З. Леонардо да Винчи : воспоминания детства / Зигмунд Фрейд. – СПб. : Азбука классика, 2006. – 224 с.

Фрейд З. Остроумие и его отношение к бессознательному / Зигмунд Фрейд. – Мн. : Харвест, 2006. – 480 с.

Фрейд З. Психология бессознательного / Зигмунд Фрейд. – М. : Просвещение, 1990. – 448 с.

Фрейд З. Толкование сновидений / Зигмунд Фрейд. – СПб. : Азбука классика, 2006. – 318 с.

Фрейд З. Тотем и табу / Зигмунд Фрейд. – СПб. : Азбука классика, 2005. – 256 с.

Фрейд З. Художник и фантазирование / Зигмунд Фрейд. – М. : Республика, 1995. – 448 с.

Фромм Э. Величие и ограниченность теории Фрейда / Эрих Фромм. – М. : АСТ, 2000. – 448 с.

Фромм Э. Забытый язык. Иметь или быть? / Эрих Фромм. – М. : АСТ, 2009. – 442 с.

Фромм Э. Искусство любить. Исследование природы любви / Эрих Фромм. – М. : Педагогика, 1990. – 160 с.

Фромм Э. Революция надежды. Навстречу гуманизированной технологии / Эрих Фромм. – М. : АСТ, 2006. – 288 с.

Фуко М. Археология знания / Мишель Фуко. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. – 326 с.

Фуко М. Слова и вещи. Археология гуманитарных наук / Мишель Фуко. – СПб. : А-сad, 1994. – 408 с.

Хайдеггер М. Основные проблемы феноменологии / Мартин Хайдеггер. – М. : Высшая Религиозно-философская школа, 2001. – 257 с.

Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / Самюэль Хантингтон. – М. : АСТ, 2006. – 261 с.

Шелер М. Человек и история / Макс Шелер. // Человек : образ и сущность: (Гуманитарные аспекты). Ежегодник. – М., 1991. – С. 133-159.

Шопенгауэр А. Афоризмы житейской мудрости / Артур Шопенгауэр. – М. : Эксмо, 2013. – 288 с.

Эко У. История красоты / Умберто Эко. – М. : Слово, 2007. – 440 с.

Эко У. История уродства / Умберто Эко. – М. : Слово, 2007. – 456 с.

Ясперс К. Смысл и назначение истории : Истоки истории и ее цель / Карл Ясперс. – М.: Республика, 1994. – 527 с.

Юнг К. Архетип и символ / Карл Густав Юнг. – М. : Ренессанс, 1991. – 304 с.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Академічне релігієзнавство / За заг. наук. ред. А. М. Колодного. – К. : Світ знань, 2000. – 862 с.
2. Александрова О. Філософія Середніх віків та доби Відродження : підручник для ВНЗ / О. Александрова. – К. : Парапан, 2002. – 172 с.
3. Андрущенко В. Сучасна соціальна філософія. Курс лекцій / В. Андрущенко, М. Михальченко. – К. : Генеза, 1996. – 368 с.
4. Андрущенко В. Сучасна соціальна філософія. Курс лекцій : у 2-х т. – Т. 2. / В. Андрущенко, М. Михальченко. – К. : Генеза, 2003. – 317 с.
5. Асмус В. Ф. Античная философия / В. Ф. Асмус. – М. : Высш. шк., 2005. – 408 с.
6. Бандурка О. М. Курс логіки. Підручник / О. М. Бандурка, О. В. Тягло. – К. : Літера ЛТД, 2002. – 160 с.
7. Будко В. В. Философия науки : учеб. пособие / В. В. Будко. – Харьков : Консум, 2005. – 268 с.
8. Горський В. С. Нариси з історії філософської культури Київської Русі. – К. : Наук. думка, 1993. – 164 с.
9. Горський В. С. Історія української філософії / В. С. Горський, К. В. Кислюк. – К. : Либідь, 2004. – 488 с.
10. Гришанов И. В. Логика (учеб. пособие) / И. В. Гришанов. – Херсон, 2000. – 147 с.
11. Гришанов И. В. Логика : Учеб. пособие / И. В. Гришанов. – Херсон : Олди-плюс, 2001. – 182 с.
12. Гришанов И. В. Логика : учеб. пособие / И. В. Гришанов. – Херсон : Олди-плюс, 2003. – 204 с.

13. Гришанов И. В. Логика : теория и практика : Учеб. пособие / И. В. Гришанов. – Херсон : Айлант, 2005. – 220 с.
14. Гришанов И. В. Философия : Учеб. пособие / И. В. Гришанов. – Херсон : Айлант, 2008. – 264 с.
15. Губар О. М. Філософія : інтерактивний курс лекцій : Навч. посіб. / О. М. Губар. – К. : Центр навч. літератури, 2007. – 416 с.
16. Губерський Л. Філософія / Л. Губерський. – Харків : Фоліо, 2017. – 624 с.
17. Жеребкін В. Є. Логіка : Підручник / В. Є, Жеребкін. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2003. – 255 с.
18. Зотов А. Ф. Современная западная философия : Учебник / А. Ф. Зотов. – М. : Высш. шк., 2005. – 781 с.
19. Ильин В. В. Аксиология / В. В. Ильин. – М. : Изд-во МГУ, 2005. – 216 с.
20. История восточной философии : Учеб. пособие / отв. ред. М. Т. Степанянц. – М. : РАН ИФ, 1998. – 122 с.
21. История философии : Учебник для вузов / под ред. В. В. Васильева, А. А. Кротова, Д. В. Бугая. – М. : Академический проект, 2005. – 680 с.
22. История философии : Учебник для вузов / под ред. В. П. Кохановского, В. П. Яковлева. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2002. – 576 с.
23. Історія філософії : Підручник / за ред. В. І. Ярошовця. – К. : Вид. ПАРАПАН, 2002. – 774 с.
24. Калінін Ю. А. Релігієзнавство : Підручник / Ю. А. Калінін, Є. А. Харьковщенко. – К. : Наукова думка, 2000. – 352 с.
25. Карпенко І. В. Основи філософських знань / І. В. Карпенко. – Харків : Вид-во ХНУ ім. В. Каразіна, 2013. -
26. Киричок О. Б. Філософія : Підручник / О. Б. Киричок. – Полтава : ПДАА, 2010. – 381 с.

27. Кислюк К. В. Релігієзнавство : Підручник / К. В. Кислюк, О. М. Кучер. – К. : Кондор, 2004. – 646 с.
28. Колодний А. М. Основи релігієзнавства. Курс лекцій / А. М. Колодний. – Дрогобич : Коло, 2006. – 168 с.
29. Кремень В. Г. Філософія : мислителі, ідеї, концепції: Підручник / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. – К. : Книга, 2005. – 528 с.
30. Кривуля О. М. Філософія : Навч. посіб. / О. М. Кривуля. – Харків : ХНУ ім. В. М. Каразіна, 2010. – 592 с.
31. Лешан В. Ю. Основи релігієзнавства : Підручник / В. Ю. Лешан. – Чернівці. : Рута, 2005. – 304 с.
32. Лубський В. І. Релігієзнавство : підручник / В. І. Лубський, В. І. Теремко, М. В. Лубська. – К. : Академвидав, 2008. – 464 с.
33. Лузан А. О. Вступ до філософії / А. О. Лузан. – К. : ЦУЛ, 2013. – 136 с.
34. Огородник І. В. Історія філософської думки в Україні : Навч. посіб. / І. В. Огородник, В. В. Огородник. – К. : КНЕУ, 1999. – 316 с.
35. Пазенок В. С. Філософія : Підручник / В. С. Пазенок. – К. : Академія, 2007. – 280 с.
36. Пашук А. І. Нариси з історії філософії середніх віків : Підручник / А. І. Пашук. – К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2007. – 712 с.
37. Петрушенко В. Л. Філософія : Курс лекцій : Навч. посіб. / В. Л. Петрушенко. – Львів, 2005. – 506 с.
38. Подольська Є. А. Філософія. Підручник / Є. А. Подольська. – К. : Фірма «Інкос», Центр навч. літератури, 2006. – 704 с.
39. Політична філософія / за ред. Є. М. Суліми. – К. : Знання, 2006. – 799 с.
40. Рижак Л. Філософія / Л. Рижак. – Львів : Вид-во Львів. ун-ту ім. Івана Франка, 2013. – 650 с.

41. Саух П. Ю. Філософія : підручник для ВНЗ / П. Ю. Саух. – К. : ЦНЛ, 2003. – 256 с.
42. Семенюк Е. П. Філософія сучасної науки та техніки / Е. П. Семенюк, В. П. Мельник. – Львів : Світ, 2006. – 152 с.
43. Сидоренко О. П. Релігієзнавство : Підручник / О. П. Сидоренко. – К. : Знання, 2008. – 470 с.
44. Скирбекк Г. История философии : Учеб. пособие / Г. Скирбекк, Н. Гилье. – М. : Гуман. Изд. Центр ВЛАДОС, 2003. – 800 с.
45. Спиркин А. Г. Философия : Учебник / А. Г. Спиркин. – М. : Гардарики, 2002. – 736 с.
46. Степанянц М. Т. Восточные философии : Учебник для вузов / М. Т. Степанянц. – М. : Академпроект, 2011. – 549 с.
47. Тофтул М. Г. Логіка : Підручник / М. Г. Тофтул. – К. : Академія, 2008. – 400 с.
48. Українська філософія в іменах : Навч. посіб. / І. Огороднік, М. Русин. – К. : Либідь, 1997. – 328 с.
49. Философия : Учебник / под ред. А. Ф. Зотова, В. В. Миронова, А. В. Разина. – М. : Академический Проект; Трикста, 2004. – 688 с.
50. Філософія : Навч. посіб. / за ред. І. Ф. Надольного. – К. : Вікар, 2006. – 455 с.
51. Філософія : підручник / ред. : М. І. Горлач, В. Г. Кремень, В. К. Рибалка. – Харків : Консум, 2000. – 672 с.
52. Філософія : Підручник / О. П. Сидоренко, С. С. Королюк, М. С. Філяпін та ін. ; за ред. О. П. Сидоренко. – К. : Знання, 2010. – 414 с.
53. Філософія. Світ людини. Курс лекцій / В. Г. Табачковський, М. О. Булатов, Н. В. Хамітов. – К. : Либідь, 2004. – 432 с.
54. Хоменко І. В. Логіка : Підручник / І. В. Хоменко. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 335 с.

55. Чанышев А. Н. Философия Древнего мира (история философии) / А. Н. Чанышев. – М. : Высш. шк., 1999. – 703 с.

56. Черній А. М. Релігієзнавство : Підручник / А. М. Черній. – К. : Академвидав, 2005. – 352 с.

57. Щерба С. П. Філософія : Підручник / С. П. Щерба. – К. : Кондор, 2007. – 452 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Адо П. Духовные упражнения и античная философия / Пьер Адо. – М. ; СПб. : Изд-во «Степной ветер» ; ИД «Коло», 2005. – 448 с.

2. Адо П. Философия как способ жить : Беседы с Жанни Карлие и Арнольдом И. Дэвидсоном / Пьер Адо. – М. ; СПб. : Изд-во «Степной Ветер»; ИД «Коло», 2005. – 288 с.

3. Аналитическая философия : становление и развитие (Антология). – М. : «Дом интеллектуальной книги»; «Прогресс-Традиция», 1998. – 528 с.

4. Аналитическая философия : учеб. пособие / под. ред. М. В. Лебедева, А. З. Черняка – М. : РУДН, 2004. – 740 с.

5. Анашина М. В. Философия эпохи Хань : Учебное пособие / М. В. Анашина. – М. : ИФРАН, 2013. – 101 с.

6. Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. Т. 1. Античность / Антисери Д., Реале Дж. – СПб. : ТОО ТК «Петрополис», 1994. – 880 с.

7. Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. Т. 3. От Возрождения до Канта / Антисери Д., Реале Дж. – СПб. : «Пневма», 2002. – 880 с.

8. Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. Т. 4. От романтизма до наших дней / Антисери Д., Реале Дж. – СПб. : ТОО ТК «Петрополис», 1997. – 880 с.
9. Античная философия : Энциклопедический словарь. – М. : Прогресс-Традиция, 2008. – 896 с.
10. Блауберг И. И. Анри Бергсон / И. И. Блауберг. – М. : Прогресс-Традиция, 2003. – 672 с.
11. Вдовіна О. Давньоруські любомудри / О. Вдовіна, В. Горський, Ю. Завгородній, О. Киричок. – К. : ВД «КМ Академія», 2004. – 304 с.
12. Гайденок П. П. Прорыв к трансцендентному: Новая онтология XX века / П. П. Гайденок. – М. : Республика, 1997. – 495 с.
13. Галіченко М. В. Завдання для самостійної роботи студентів з дисципліни «Філософія» : Метод. рекомендації / М. В. Галіченко, І. Є. Поліщук. – Херсон, 2016. – 163 с.
14. Галіченко М. В. Проблема застосування синергетичної методології в соціально-гуманітарних науках / М. В. Галіченко, І. Є. Поліщук. // Південний архів. Сер. : Істор. науки. – Херсон, 2010.– Вип. 31-32. – С. 26-34.
15. Галіченко М. В. Розвиток міжцерковних відносин на Херсонщині (1991-2006 рр.) / М. В. Галіченко. // Південний архів. Сер. : Істор. науки. – Херсон, 2007.– Вип. 26. – С. 258-262.
16. Гатальська С. М. Філософія культури / С. М. Гатальська. – К. : Либідь, 2005. – 328 с.
17. Горський В. С. Київ в історії філософії України / В. С. Горський, Я. М. Стратій, А. Г. Тихолаз, М. Л. Ткачук. – К. : ВД «КМ Academia»; «Пульсари», 2000. – 264 с.
18. Гончарова Т. В. Эпикур / Т. В. Гончарова. – М. : КомКнига, 2010. – 336 с.

19. Гришанов І. В. Навчально-методичні рекомендації з дисципліни «Філософія та методологія науки» для магістрантів усіх спеціальностей. – Ч. 1. / І. В. Гришанов, І. Є. Поліщук. – Херсон : Вид-во ХДУ, 2004. – 120 с.
20. Гришанов І. В. Навчально-методичні рекомендації з дисципліни «Філософія та методологія науки» для магістрантів усіх спеціальностей. – Ч. 2. / І. В. Гришанов, І. Є. Поліщук. – Херсон : Вид-во ХДУ, 2004. – 120 с.
21. Гусев В. І. Вступ до метафізики : навч. посіб. / В. І. Гусев. – К. : Либідь, 2004. – 488 с.
22. Гусев В. І. Історія західноєвропейської філософії XV – XVII ст. / В. І. Гусев. – К. : Либідь, 2000. – 368 с.
23. Деррида Ж. Голос и феномен и другие работы по теории знака Гуссерля. – СПб. : Алетейя, 1999. – 208 с.
24. Диоген Лаэртский. О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов / Диоген Лаэртский. – М. : Мысль, 1979. – 620 с.
25. Длугач Т. Б. Три портрета эпохи Просвещения. Монтескье. Вольтер. Руссо (от концепции просвещенного абсолютизма к теориям гражданского общества) / Т. Б. Длугач. – М. : ИФРАН, 2006. – 256 с.
26. Индийская философия : Энциклопедия / [Отв. ред. М. Т. Степанянц, Ин-т философии РАН]. – М. : Вост. лит.; Академический проект; Гаудеамус, 2009. – 950 с.
27. История философии : Энциклопедия / [Составит. и гл. научн. ред. А. А. Грицанов]. – Мн. : Интерпрессервис; Книжный Дом, 2002. – 1376 с.
28. Історія філософії : Словник / Заг. ред. В. Ярошовця. – К. : Знання України, 2005. – 1200 с.
29. Історія філософії в термінах : навч. посіб. / А. І. Абдула, Н. П. Козаченко, О. П. Панафідіна. – Кривий Ріг : Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет», 2013. – 175 с.

30. Йосипенко С. Л. До витоків української модерності : українська раньомодерна духовна культура в європейському контексті / С. Л. Йосипенко. – К. : Український центр духовної культури, 2008. – 392 с.
31. Канаева Н. А. Индийская философия древности и средневековья. Учеб. пособие / Н. А. Канаева. – М. : ИФРАН, 2008. – 255 с.
32. Классики мирового религиоведения. Антология. Т. 1. / [Пер. с англ., нем., фр. Сост и общ. ред. А. Н. Красикова]. – М. : Канон+, 1996. – 496 с.
33. Контексты современности: актуальные проблемы общества и культуры в западной социальной теории : Хрестоматия / [Сост. и общ. ред. С. А. Ерофеев]. – Казань : Изд-во Казан, ун-та, 2000. – 176 с.
34. Концепции современного естествознания / Под ред. Л. А. Михайлова. – СПб. : Питер, 2008. – 336 с.
35. Коплстон Ф. История философии. XX век / Ф. Коплстон. – М. : ЗАО Центрполиграф, 2002. – 269 с.
36. Коплстон Ф. История философии. Древняя Греция и Древний Рим. – Т. 1. / Ф. Коплстон. – М. : ЗАО Центрполиграф, 2003. – 335 с.
37. Коплстон Ф. История философии. Древняя Греция и Древний Рим. – Т. 2. / Ф. Коплстон. – М. : ЗАО Центрполиграф, 2003. – 319 с.
38. Космос и душа. Учения о Вселенной и человеке в античности и средние века. / Общ. ред. П. П. Гайденко, В. В. Петров. – М. : Прогресс-Традиция, 2005. – 880 с.
39. Космос и душа. Учения о Вселенной и человеке в античности и средние века. – Вып. 2. / [Ред. А. В. Серёгин]. – М. : Прогресс-Традиция, 2010. – 512 с.
40. Лавджой А. Великая цепь бытия / А. Лавджой. – М. : Дом интеллектуальной книги, 2001. – 376 с.
41. Литвинов В. Ренесансний гуманізм в Україні / В. Литвинов. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2000. – 472 с.

42. Лошаков Р. А. Различие и тождество в греческой и средневековой онтологии / Р. А. Лошаков. – СПб. : Изд-во С.-Петерб. ун-та, Изд-во Русской христианской гуманитарной академии, 2007. – 233 с.
43. Лукьянов А. Е. Лао-цзы и Конфуций : Философия Дао / А. Е. Лукьянов. – М. : Восточная литература, 2001. – 384 с.
44. Лысенко В. Г. Ранний буддизм : религия и философия. Учебное пособие / В. Г. Лысенко. – М. : ИФРАН, 2003. – 246 с.
45. Майнцер К. Сложносистемное мышление. Материя, разум, человечество. Новый синтез. / К. Майнцер. – М. : Книжный дом Либроком, 2009. – 464 с.
46. Мир философии : Книга для чтения. В 2-х ч. – Ч. 1. Исходные философ. проблемы, понятия и принципы. – М. : Политиздат, 1991. – 672 с.
47. Мир философии : Книга для чтения. В 2-х ч. – Ч. 2. Человек. Общество. Культура. – М. : Политиздат, 1991. – 624 с.
48. Мистика. Религия. Наука. Классики мирового религиоведения. Антология. Т. 2. / [Пер. с англ., нем., фр. Сост и общ. ред. А. Н. Красикова]. – М. : Канон+, 1998. – 432 с.
49. Мотрошилова Н. В. Идеи Эдмунда Гуссерля как введение в феноменологию / Н. В. Мотрошилова. – М. : Феноменология-Герменевтика, 2003. – 720 с.
50. Мочкин А. Н Фридрих Ницше (интеллектуальная биография) / А. Н. Мочкин. – М. : ИФРАН, 2005. – 246 с.
51. Наука и искусство / Отв. ред. А. Н. Павленко. – М. : ИФРАН, 2005. – 206 с.
52. Основы антропологии: Хрестоматия. Часть I / [Сост. и вст. ст. Н. Г. Григорьевой]. – Хабаровск : Изд-во ДВГУПС, 2001. – 142 с.
53. Пассмор Джон Современные философы / под ред. Л. Б. Макеева. – М. : Идея-Пресс, 2002. – 192 с.

54. Переломов Л. С. Конфуций. Лунь юй / Л. С. Переломов. – М. : Наука, 1998. – 590 с.
55. Поліщук І. Є. Завдання для самостійної роботи студентів з дисципліни «Філософія» Ч. 1. : Метод. рекомендації / І. Є. Поліщук, М. В. Галіченко. – Херсон, 2011. – 99 с.
56. Поліщук І. Є. Проблема української автокефалії : сучасний стан та шляхи вирішення / І. Є. Поліщук, М. В. Галіченко // Південний архів. Сер. : Істор. науки. – Херсон, 2009.– Вип. 30. – С. 108-114.
57. Поліщук І. Є. Філософія. Завдання для самостійної роботи та самоконтролю. Ч. 2. : Навч. – метод. посіб. / І. Є. Поліщук, М. В. Галіченко. – Херсон, 2012. – 90 с.
58. Поліщук І. Є. Філософія та методологія науки : Навч. – метод. посіб. / І. Є. Поліщук, М. В. Галіченко. – Херсон, 2013. – 94 с.
59. Поль Рикёр – философ диалога / Отв. ред. И. И. Блауберг. – М. : ИФРАН, 2008. – 143 с.
60. Попович М. В. Теорія смислу в гуманітарних дослідженнях та інтенціональні моделі в точних науках / М. В. Попович, С. Б. Кримський, П. Ф. Йолон та ін. – К. : Наукова думка, 2012. – 456 с.
61. Постмодернизм. Энциклопедия. – Мн. : Интерпрессервис ; Книжный Дом, 2001. – 1040 с.
62. Проблемы философии культуры / Отв. ред. С. А. Никольский. – М. : ИФРАН, 2012. – 191 с.
63. Рассел Б. Історія західної філософії / Р. Бертран. – К. : Основи, 1995. – 759 с.
64. Рист Дж. М. Плотин : путь к реальности / М. Дж. Рист. – СПб. : «Издательство Олега Абышко», 2005. – 320 с.
65. Русская философия : Энциклопедия / под общ. ред. М. А. Маслина. – М. : Алгоритм, 2007. – 736 с.

66. Рыков С. Ю. Древнекитайская философия : Учеб. пособие / С. Ю. Рыков. – М. : ИФРАН, 2012. – 312 с.
67. Семёнов В. С. Уроки XX века и путь в XXI (Социально-философский анализ и прогноз) / В. С. Семёнов. – М. : ИФ РАН, 2000. – 411 с.
68. Сковорода Григорій : образ мислителя / Упоряд. : В. М. Нічик, В. Є. Бишовець, Я. М. Стратій. – К. : [б. и.], 1997. – 453 с.
69. Современная западная философия. Энциклопедический словарь / под ред. О. Хеффе, В. С. Малахова, В. П. Филатова при участии Т. А. Дмитриева. Ин-т философии. – М. : Культурная революция, 2009. – 392 с.
70. Степанова А. С. Философия Древней Стои / А. С. Степанова. – СПб. : Алатая; КН, 1995. – 270 с.
71. Столяров А. А. Стоя и стоицизм / А. А. Столяров. – М. : Ками груп, 1995. – 445 с.
72. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія : Навч. посіб. / [Упоряд. В. Лях]. – К. : Либідь, 1996. – 384 с.
73. Тажуризина З. А. Философия Николая Кузанского / Под ред. В. В. Соколова. – М. : Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2010. – 152 с.
74. Українські гуманісти епохи Відродження (Антологія) : У 2 т. / Упоряд. В. Литвинов. – К. : Наук. думка, 1995. – 594 с.
75. Ушкалов Л. Сковорода та інші : Причинки до історії української літератури / Л. Ушкалов. – К. : Факт, 2007. – 552 с.
76. Философия природы в античности и средние века. / Общ. ред. П. П. Гайденко, В. В. Петров. – М. : Прогресс-Традиция, 2000. – 608 с.
77. Философы двадцатого века. Книга 1. / под ред. А. М. Руткевича, И. С. Вдовина. – М. : Искусство XXI век, 2004. – 367 с.
78. Философы двадцатого века. Книга 2. / под ред. И. С. Вдовина, Л. Б. Макеева, Г. М. Тавризян. – М. : Искусство XXI век, 2004. – 367 с.

79. Философы Франции : словарь / под общ. ред. И. И. Блауберг. – М. : Гардарики, 2008. – 320 с.
80. Філософія ХХ – ХХІ століть : Імена : Біографічний словник. / Укладач Ю. В. Омельченко. – К. : Фенікс, 2011. – 212 с.
81. Філософський енциклопедичний словник / В. Шинкарук та ін.; Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. – К. : Абрис, 2002. – 742 с.
82. Хрестоматия по философии : Учебное пособие / сост. А. Р. Абдулин. – Уфа, 2003. – 439 с.
83. Хрестоматия по философии : Учебное пособие / сост. А. А. Радугин. – М.: Центр, 2001. – 416 с.
84. Человек : Мыслители прошлого и настоящего о его жизни, смерти и бессмертии. Древний мир – эпоха Просвещения / Редкол.: И. Т. Фролов и др.; Сост. П. С. Гуревич. – М. : Политиздат, 1991. – 422 с.
85. Черняков А. Г. Онтология времени. Бытие и время в философии Аристотеля, Гуссерля и Хайдеггера / А. Г. Черняков. – СПб. : Высшая религиозно-философская школа, 2001. – 460 с.
86. Читанка з філософії : У 6-ти кн. – Кн. 1 : Філософія Стародавнього світу. / за ред. Г. І. Волинки. – К. : Довіра, 1992. – 203 с.
87. Шишков И. З. История философии. Реконструкция истории европейской философии через призму теории познания. Учеб. пособие / И. З. Шишков. – М. : Книжный дом «ЛИБРИКОМ». 2013. – 848 с.
88. Шерток Л. Рождение психоаналитика. От Месмера до Фрейда / Л. Шерток, Р. де Соссюр. – М. : Прогресс, 1991. – 288 с.

Відеоматеріали з дисципліни «Філософія»

Аристотель. Великие философы – Режим доступа:
<https://www.youtube.com/watch?v=lHLn8Px-rhc&list=PLjn3LAlrfXSASTwM17DIu4Rnqq-yi74d-&index=3>

Баумейстер А. Мозг против личности : введение в философию сознания.
Лекция 1. Докажите что у вас есть сознание! – Режим доступа :
<https://sense.community/ru/courses/5-philosophy-of-mind/video/1-intro>

Баумейстер А. Мозг против личности : введение в философию сознания.
Лекция 5. Ментальное нельзя свести к физическому. – Режим доступа :
<https://sense.community/ru/courses/5-philosophy-of-mind/video/5-mental-and-physical>

Баумейстер А. Мозг против личности : введение в философию сознания.
Лекция 4. Место философии в исследовании сознания. – Режим доступа :
<https://sense.community/ru/courses/5-philosophy-of-mind/video/4-consciousness-research>

Баумейстер А. Мозг против личности : введение в философию сознания.
Лекция 2. Рождение личности : от Сапфо до Instagram. – Режим доступа :
<https://sense.community/ru/courses/5-philosophy-of-mind/video/2-evolution-of-personality>

Баумейстер А. Мозг против личности : введение в философию сознания.
Лекция 3. Философские концепции сознания. – Режим доступа :
<https://sense.community/ru/courses/5-philosophy-of-mind/video/3-concepts>

Баумейстер А. Мозг против личности : введение в философию сознания.
Лекция 6. Я – это иллюзия. – Режим доступа :
<https://sense.community/ru/courses/5-philosophy-of-mind/video/6-the-self-illusion>

Витгенштейн Людвиг. Великие философы – Режим доступа :
https://www.youtube.com/watch?v=rQ_zi4N8x4o&list=PLjn3LAlrfXSASStwM17DIu4Rnqq-yi74d-&index=17

Гегель. Великие философы – Режим доступа :
<https://www.youtube.com/watch?v=7ulX60WFkMo&index=12&list=PLjn3LAlrfXSASStwM17DIu4Rnqq-yi74d->

Гераклит и Парменид. Великие философы – Режим доступа :
<https://www.youtube.com/watch?v=IZ9zdMZ45uA&list=PLjn3LAlrfXSASStwM17DIu4Rnqq-yi74d->

Гуссерль Эдмунд. Великие философы – Режим доступа :
<https://www.youtube.com/watch?v=WZL3D0czKPQ&index=15&list=PLjn3LAlrfXSASStwM17DIu4Rnqq-yi74d->

Декарт Рене. Великие философы – Режим доступа :
<https://www.youtube.com/watch?v=SXB3XCFT5JY&list=PLjn3LAlrfXSASStwM17DIu4Rnqq-yi74d-&index=6>

Делёз Жиль. Великие философы – Режим доступа :
<https://www.youtube.com/watch?v=dB0LpY80mHg&index=20&list=PLjn3LA1rfXSASStwM17DIu4Rnqq-yi74d->

Екзистенційна філософія і Блез Паскаль. Лекція 1. – Режим доступу:
<https://www.youtube.com/watch?v=r7pwKcg11QY>

Екзистенційна філософія і Карл Ясперс. Лекція 3. – Режим доступу :
<https://www.youtube.com/watch?v=NTFW8rnRku4>

Екзистенційна філософія і Мартін Гайдеггер. Лекція 4. – Режим доступу :
https://www.youtube.com/watch?v=_7prqMcwGZw

Екзистенційна філософія і Сьорен К'єркегор. Лекція 2. – Режим доступу :
https://www.youtube.com/watch?v=Uw_2FRJmtQo

Кант Иммануил. Великие философы – Режим доступа :
<https://www.youtube.com/watch?v=rPPXCGiyCXM&index=11&list=PLjn3LA1rfXSASStwM17DIu4Rnqq-yi74d->

Лейбниц. Великие философы. – Режим доступа:
<https://www.youtube.com/watch?v=4Yrdf76BsW8&list=PLjn3LA1rfXSASStwM17DIu4Rnqq-yi74d-&index=9>

Локк Джон. Великие философы – Режим доступа:
<https://www.youtube.com/watch?v=O3ZpQM1BOfc&list=PLjn3LA1rfXSASStwM17DIu4Rnqq-yi74d-&index=8>

Маркс Карл. Великие философы – Режим доступа :
<https://www.youtube.com/watch?v=PpXu23f6xgA&index=13&list=PLjn3LA1rfXSASStwM17DIu4Rnqq-yi74d->

Ницше Фридрих. Великие философы – Режим доступа :
<https://www.youtube.com/watch?v=4iZ-e5dx67c&index=14&list=PLjn3LA1rfXSASStwM17DIu4Rnqq-yi74d->

Оккам Уильям. Великие философы – Режим доступа :
<https://www.youtube.com/watch?v=ZVE78Y0lvDI&list=PLjn3LA1rfXSASStwM17DIu4Rnqq-yi74d-&index=5>

Платон. Великие философы – Режим доступа :
<https://www.youtube.com/watch?v=3bbKZMnJ4Vg&list=PLjn3LA1rfXSASStwM17DIu4Rnqq-yi74d-&index=2>

Рассел Бертран. Великие философы – Режим доступа :
<https://www.youtube.com/watch?v=LW5RIJTII4&index=16&list=PLjn3LA1rfXSASStwM17DIu4Rnqq-yi74d->

Рикёр Поль. Великие философы – Режим доступа :
<https://www.youtube.com/watch?v=m55wMMhhS2g&index=19&list=PLjn3LAlrfXSAStwM17DIu4Rnqq-yi74d->

Сартр Жан-Поль. Великие философы – Режим доступа :
<https://www.youtube.com/watch?v=O9PuWP6hqE4&index=18&list=PLjn3LAlrfXSAStwM17DIu4Rnqq-yi74d->

Спиноза. Великие философы – Режим доступа :
<https://www.youtube.com/watch?v=QgVonJ2a-EM&list=PLjn3LAlrfXSAStwM17DIu4Rnqq-yi74d-&index=7>

Фома Аквинский. Великие философы. – Режим доступа :
<https://www.youtube.com/watch?v=yFlAVhI1AwY&index=4&list=PLjn3LAlrfXSAStwM17DIu4Rnqq-yi74d->

Фуко Мишель. Великие философы – Режим доступа:
https://www.youtube.com/watch?v=H_8f74Va5YU&list=PLjn3LAlrfXSAStwM17DIu4Rnqq-yi74d-&index=21

Хабермас Юрген. Великие философы – Режим доступа :
<https://www.youtube.com/watch?v=WpWlbsbPa10&index=22&list=PLjn3LAlrfXSAStwM17DIu4Rnqq-yi74d->

Юм Дэвид. Великие философы – Режим доступа:
https://www.youtube.com/watch?v=5CINzAp_ZH0&index=10&list=PLjn3LAlrfXSAStwM17DIu4Rnqq-yi74d-